

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013–2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lenka Michnová

**Negativní vliv médií jako rizikový faktor vzniku
patologického chování dětí mladšího školního věku**

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Alice Bosáková

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR PART-TIME STUDIES

2013–2016

BACHELOR THESIS

Lenka Michnová

**The negative influence of media as a risk factor for
pathological behavior of children
of younger school age**

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Alice Bosáková

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 9. února 2016

.....
Lenka Michnová

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Alici Bosákové za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytla při konzultacích v průběhu řešení mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat ředitelům a třídním učitelům základních škol Tupolevova a Litvínovská 500 za ochotu při realizaci dotazníkového šetření.

Anotace

Bakalářská práce objasňuje výchovná rizika působení médií na osobnost dítěte mladšího školního věku a zabývá se možnostmi, jak těmto negativním vlivům předcházet. Svou teoretickou část člení do čtyř kapitol. První kapitola popisuje osobnost dítěte mladšího školního věku, druhá kapitola se zaměřuje na problematiku masových médií, třetí kapitola pak shrnuje důležitá výchovná rizika médií. Čtvrtá kapitola teoretické části rozebírá důležité preventivní kroky omezující negativní vliv médií. Na tuto část pak navazuje část empirická. Ta obsahuje stanovení cíle výzkumu, na to navazuje formulace výzkumných otázek, je zde předložen dotazník, stanoveny hypotézy a nakonec následuje shrnutí interpretace výsledků tohoto výzkumu.

Klíčová slova

Masová média, osobnost dítěte, prevence, vliv médií, volný čas, výchovná rizika, závislost.

Annotation

The Bachelor Thesis explains the risks of educational influence of media on the personality of a child younger school age and discusses ways to prevent these negative effects. Its theoretical part is divided into four chapters. The first chapter describes the personality of a child younger school age, the second chapter focuses on the problems of mass media, the third chapter summarizes the important risks educational media. The fourth chapter of the theoretical part discusses the importance of preventive action restricting the negative influence of the media. This part is followed by the empirical part. That includes determining research objectives, it follows the formulation of research questions, there is a questionnaire, established hypothesis, and finally a summary interpretation of the results of this research.

Keywords

Dependence, educational risk, leisure, prevention, mass media, the child's personality, the influence of the media.

OBSAH

ÚVOD	9
1 OSOBNOST DÍTĚTE MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	11
1.1 Tělesný vývoj a rozvoj motoriky.....	12
1.2 Vývoj rozumových schopností.....	12
1.3 Vývoj poznávacích procesů.....	13
1.4 Emocionální vývoj	15
1.5 Proces socializace	16
2 MASOVÁ MÉDIA	19
2.1 Typy masových médií.....	20
2.2 Funkce masových médií.....	23
3 VÝCHOVNÁ RIZIKA MÉDIÍ	26
3.1 Ovlivnění hodnotové orientace dítěte	27
3.2 Média jako pasivní forma využívání volného času	28
3.3 Vznik závislostního chování	28
3.4 Vliv médií na růst násilí a agresivity u dětí.....	30
3.5 Média a nevhodné sexuální vzory v nich	31
3.6 Vliv médií na komunikaci dítěte	32
4 PREVENTIVNÍ KROKY OMEZUJÍCÍ NEGATIVNÍ VLIV MÉDIÍ	35
4.1 Legislativní opatření před nežádoucími vlivy médií v České republice.....	35
4.2 Preventivní kroky v rámci školství.....	36
4.3 Rodinná mediální výchova (doporučení pro rodiče).....	39
5 KVANTITATIVNÍ ŠETŘENÍ	41
5.1 Formulace výzkumných problémů	41
5.2 Stanovení hypotéz	42
5.3 Výběr a popis výzkumného vzorku	42
5.4 Charakteristika výzkumné metody.....	43
5.5 Harmonogram výzkumu	44
5.6 Vyhodnocení empirických dat.....	44
5.7 Verifikace hypotéz.....	57
5.8 Shrnutí	58
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	62
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	66

SEZNAM PŘÍLOH.....	67
PŘÍLOHY	I

ÚVOD

MOTTO

„Nejnebezpečnějšími zbraněmi hromadného ničení jsou hromadné sdělovací prostředky. Ničí totiž lidského ducha, kreativitu a odvahu náhradou za strach, nedůvěru, vinu a pochybování o sobě.“¹

Velmi důležitou roli v životě každého z nás hrají v současné době masová média. Prostřednictvím médií jsou jednotlivci i celá společnost informováni o veškerém dění ve společnosti. Mohou být zdrojem také volnočasových aktivit. Vliv médií je značný, proto jsou jejich účinky sledovány odborníky od dvacátých let minulého století. Účinky médií představují základ mediálních studií. Svoji bakalářskou práci jsem věnovala tématu nazvanému Negativní vliv médií jako rizikový faktor vzniku patologického chování dětí mladšího školního věku.

Dopady působení médií na lidskou populaci jsou předmětem výzkumu různých disciplín. Podle některých odborníků je hlavní funkcí masových médií ovlivňování příjemců v jejich přesvědčení, postojích a chování v přesně určeném směru.

Masová média představují téma, o kterém se velmi často píše a mluví. Dávají možnost k otevření komunikace, umožňují výměnu informací, značně ovlivňují veřejné mínění. Množství informací, které je třeba zvládnout, velice rychle narůstá, proto je důležité se neustále v této oblasti vzdělávat.

Základním cílem celé bakalářské práce bude zjistit, jak negativně ovlivňují média chování dětí mladšího školního věku.

Cílem empirické části bakalářské práce pak bude na základě průzkumu zjistit, zda působení masových médií lze považovat za rizikový faktor vzniku patologického chování dětí mladšího školního věku.

Použité výzkumné metody: Bakalářská práce vznikla na základě primárních a sekundárních zdrojů. Primární zdroje byly získány z vlastní zkušenosti práce v základní škole a na základě vytvořeného dotazníku, který žáci vyplnili. Sekundárními zdroji byla pro psaní teoretické části bakalářské práce odborná literatura, která byla získána v Národní knihovně ČR, v knihovně Akademie věd a v pobočkách Ústřední městské knihovny hl. m. Prahy.

---

¹ Verick, M. A. *Mediální monopol*. 1. vydání. Praha:EarthSave CZ s.r.o. 2009. s. 6. ISBN 978-80-86916-09-5.

Vědecké metody, které byly využity v této práci, jsou studium odborné literatury, indukce, dedukce, srovnávací metoda, metoda analýzy a syntézy.

Výsledkem této práce pak bude shrnutí poznatků z empirické části a zhodnocení splnění cílů, které byly v bakalářské práci stanoveny.

Bakalářská práce má následující strukturu: obsahuje dvě části, část teoretickou a empirickou. Teoretická část obsahuje 4 kapitoly. První kapitola popisuje osobnost dítěte mladšího školního věku, součástí je pět podkapitol: Tělesný vývoj a rozvoj motoriky, Vývoj rozumových schopností, Vývoj poznávacích procesů, Emocionální vývoj a Proces socializace. Druhá kapitola se zaměřuje na problematiku masových médií a je členěna do dvou podkapitol (Typy masových médií a Funkce masových médií). Třetí kapitola Výchovná rizika médií obsahuje sedm podkapitol (Média jako náhrada rodičovské výchovy, Ovlivnění hodnotové orientace dítěte, Média jako pasivní forma využívání volného času, Vznik závislostního chování, Vliv médií na růst násilí a agresivity u dětí, Média a nevhodné sexuální vzory v nich a poslední kapitola Vliv médií na komunikaci dítěte). Čtvrtá kapitola pak rozebírá důležité preventivní kroky omezující negativní vliv médií v rámci celé společnosti (legislativní opatření v ČR), v rámci českého školství a rovněž v rodině samotné. Na teorii pak navazuje empirická část bakalářské práce. V úvodu empirické části je stanoven cíl výzkumu, na to navazuje formulace výzkumných otázek, je zde předložen pečlivě vypracovaný dotazník, jsou zde stanoveny hypotézy a následuje shrnutí interpretace výsledků tohoto výzkumu.

Empirická část mapuje, jakým způsobem děti mladšího školního věku tráví svůj volný čas, jak často si tyto děti ve volném čase volí aktivity spojené s masovými médii, do jaké míry rodiče usměrňují výběr volnočasových aktivit svých dětí a jestli má působení médií na chování dětí mladšího školního věku spíše pozitivní či negativní vliv. Toto šetření bude realizováno pomocí kvantitativního výzkumu, metodou dotazníku. Zjištěné údaje budou vyhodnoceny a jejich výsledky uvedeny v závěru empirické části.

1 OSOBNOST DÍTĚTE MLADŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

Školní věk lze považovat za období oficiálního vstupu do společnosti, kterou představuje instituce školy. Dítě zde musí prokázat své kompetence, pracovat a plnit své povinnosti tak, jak se od něj očekává.²

Školní věk je období, kdy dítě navštěvuje základní školu. Autorka Vágnerová člení školní věk do tří fází: raný školní věk, střední školní věk, starší školní věk.³ Naopak Říčan se věnuje členění etap tak, že rozlišuje pouze mladší školní věk a starší školní věk, který nazývá obdobím pubescence.⁴

Jako mladší školní věk se označuje věkové období od 6–7 let do 11 let. Název se odvozuje podle sociálního zařazení dítěte, kdy se dítě stává školákem. Kolem šestého roku většina dětí dosahuje podle Heluse tzv. připravenosti pro školu. Dítě se stává celkově připravené pro zvládnutí úkolů prvního stupně základní školy.⁵ Vstup dítěte do školy je opravdu velkou událostí, jež ovlivňuje jeho další vývoj.

Vágnerová⁶ období mladšího školního věku člení na raný školní věk a střední školní věk. Podle ní raný školní věk trvá od nástupu do školy (od 6 let) do 11 let. Říčan toto období nazývá jednoduše, a to mladší školní věk. Pro toto období je charakteristická změna sociálního postavení, jež podporuje další vývoj dětské osobnosti i různých dílčích schopností a dovedností. Dítě zvládá v tomto období novou sociální roli a základy vzdělanosti, naučí se číst, psát a počítat. Střední školní věk trvá od 9 let do 11–12 let, to je do doby, kdy dítě přechází na druhý stupeň základní školy či na nižší stupeň střední školy a začíná dospívat. V průběhu této fáze dochází k různým změnám, které je možné považovat jako přípravu na dobu dospívání. Dítě si vytváří určitou pozici ve škole, která předurčuje jeho budoucí sociální postavení, ale i pozici ve vrstevnické skupině, jež má vliv na další vývoj osobnosti. Střední školní věk neobsahuje žádný významný mezník, biologický či sociální. Vágnerová, stejně jako Matějček, charakterizuje střední školní věk jako dobu vyrovnané konsolidace.⁷

Psychoanalýza Šimíčkové – Čížkové má pro toto období výraz latence, kdy je ukončena jedna etapa psychosexuálního vývoje a základní pudová energie je relativně klidná až do začátku dospívání. I když tělesný vývoj a rozvoj motoriky neřeší osobnost

---

² Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

³ Tamtéž.

⁴ Říčan, P. *Psychologie*. 4. vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0532-6.

⁵ Helus, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-888-0.

⁶ Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

⁷ Tamtéž.

dítěte, je důležité se o této problematice stručně zmínit, neboť i toto osobnost dítěte ovlivňuje.⁸

1.1 Tělesný vývoj a rozvoj motoriky

Období mladšího školáka je ohraničeno první a druhou strukturální změnou organismu. Existují velké individuální rozdíly, včetně rozdílů pohlaví. Biologický věk nemusí vždy odpovídat kalendářnímu. Růst těla je ještě po vstupu do školy zrychlený, zpomaluje se kolem 8. roku, včetně přírůstků hmotnosti. V tuto dobu je posílena odolnost organismu, zdokonaluje se vegetativní regulace, zvyšuje se objem srdce, hmotnost mozku, zrychluje se vedení vzruchu nervem, zdokonaluje se činnost svalů a pohyblivost kloubů.

Motorický vývoj se postupně zklidňuje. Pohyby jsou oproti předškolnímu období účelnější, rychlejší, přesnější, úspornější a koordinovanější. Zlepšuje se hrubá i jemná motorika, zpřesňuje se vizuomotorická koordinace. Dítě se začíná zajímat o různé druhy sportů. Tělesná síla a obratnost hrají velkou roli v postavení dítěte ve skupině vrstevníků.⁹ Takto podrobně popisuje tělesný vývoj a rozvoj motoriky Říčan. Naopak Vágnerová je poněkud stručnější, přestože zdůrazňuje, že je pro další vývoj dítěte velice důležitý.

1.2 Vývoj rozumových schopností

Vývoj rozumových schopností se rozšiřuje plynule a zdokonaluje se. Dítě se v tomto období projevuje jako realista, který se zajímá o fakta a také o to, jak fungují věci, které poznává. Způsob myšlení těchto dětí nazývá Piaget fází konkrétních logických operací.¹⁰

Dítě již lépe uvažuje a usuzuje. Řídí se základními zákony logiky a respektuje vlastnosti poznávané reality. Změna způsobu uvažování je pro další rozvoj velmi

---

⁸ Šimíčková – Čížková, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměněné vydání. Olomouc: UP, 2005. ISBN 80-244-0629-2.

⁹ Říčan, P. *Cesta životem. Vývojová psychologie*. 3., přepracované vydání. Praha: Portál, 2014. Říčan, P. *Psychologie*. 4. vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0532-6. ISBN 978-262-0772-6.

¹⁰ Šulová, L. a kol. *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-542-9.

důležitá. Myšlení mladšího školáka je vázáno na skutečnost. Dítě je již schopno uvažovat o něčem určitém, co sám zná.¹¹

1.3 Vývoj poznávacích procesů

Šimíčková - Čížková uvádí, že oblast poznání v tomto období roste. Poznávací procesy souvisí s city. Vnímání je v tomto období cílevědomý akt. Během této etapy vývoje dítě přechází od vnímání konkrétních předmětů a jevů k vnímání obecnějšímu a kolem 10. – 11. roku je vnímání stejně přesné jako u dospělého. Dítě má však méně zkušeností pro třídění informací a vyvozování souvislostí (například zraková ostrost, rozlišení barev, tvarů a velikosti, sluchová a hmatová citlivost, které prodělávají rychlý rozvoj).

Na začátku školní docházky převládá neúmyslná, mechanická paměť, bezprostředně spjatá s vnímáním. Ke spojení nových poznatků s dřívějšími potřebuje dítě pomoc dospělého. Paměť se ale velmi rychle zdokonaluje. Častěji se uplatňuje záměrné zapamatování, logický úsudek a racionalita. Dítě propojuje druhy paměti. Paměť se stává tím efektivnější, čím jasněji si dítě uvědomuje cíl a účel zapamatování.¹²

Rozvoj pozornosti má pro školáka velký význam. Rozhoduje o kvalitě ostatních poznávacích procesů, tím i o úspěšnosti v oblasti učení. Na počátku školní docházky je pozornost krátkodobá, zaměřená převážně spontánně. Žáci nemají ještě vytvořené autoregulační mechanismy, charakteristické neschopností odolávat rušivým vlivům.

Škola vyžaduje zvýšené nároky na pozornost dítěte. Žák už nevystačí s bezděčnou pozorností, musí se úmyslně soustřeďovat na plnění úkolů. Zpočátku je třeba respektovat kratší dobu stálé pozornosti, je vhodné střídání pracovních činností v krátkých časových intervalech (5–10 minut), které je možné v dalších ročnících postupně prodlužovat.¹³

Vývoj myšlení je u žáka značně ovlivňován činnostmi a osobnostmi učitele. Dítě si postupně osvojuje schopnost logických operací.

---

¹¹ Piaget In Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

¹² Šimíčková - Čížková, J. a kolektiv. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměněné vydání. Olomouc:2005. ISBN 80-244-0629-2.

¹³ Trpišovská, D., Vacínová, M. *Ontogenetická psychologie*. 1. vydání. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2006. ISBN 80-7044-792-3.

Významnými charakteristikami konkrétního logického myšlení mladších školáků je dle Piageta¹⁴ schopnost: decentrace, konzervace a reverzibilita.

Decentrace je schopnost posuzovat skutečnost z více hledisek a spojovat různé souvislosti a vztahy. Je to překonání určitých omezení při posuzování reality. Je předpokladem pro komplexnější a kvalitnější poznávání. Projevem decentrace je schopnost překonat vázanost na jeden aspekt poznávané reality. Školní děti umí uvažovat komplexněji a flexibilněji, dovedou své poznatky kategorizovat. Možná rigidita je obranou v situaci, kdy dítě něco nechápe. Proměna způsobu myšlení je vidět v úvahách o okolním světě, o jiných lidech a rovněž i o sobě. Malý školák si již uvědomuje, že lidé mají různé názory, potřeby nebo důvody ke svému chování. Decentrace mu dává možnost vidět svět očima někoho jiného, posuzovat jej tak, jak si myslí, že by je určitý člověk posuzoval.

Konzervace představuje vědomí trvalosti určitých objektů, jejich znaků nebo vlastností množin. Dítě školního věku chápe trvalost podstaty určitého objektu či množiny objektů, přestože se změní jejich vzhled. Začne si uvědomovat, že objekty i situace se mohou za různých okolností jevit jinak, přestože se jedná stále o to samé. Mladší dítě ještě nebere v úvahu, že různé proměny vnějšího vzhledu nějakého objektu, které se mu jeví jako množina různých objektů, jsou ve skutečnosti pouze jeho různé podoby. Takové problémy mohou nastat například, když dítě srovnává fotografie krajiny snímané z různého pohledu. Porozumění vzájemných vztahů mezi jednotlivými stavy vede ke změně v hodnocení reality. Nezáleží například na tom, zda je voda ve džbánu, ve sklenici či v umyvadle, neustále je to stejná voda, i když je přelévána do různých nádob.

Pojem **reverzibilita** představuje vratnost a je významnou složkou proměnlivosti. Školáci začínají chápat vratnost různých proměn, tedy myšlenkových operací. Vědí, že když se něco udělá, situace se změní. Uvědomují si i možnost vrátit se zpět, do původního stavu. Součástí reverzibility je reciprocita (oboustrannost), představuje dva pohledy na určitou skutečnost. Školáci rozumí i mechanismu vyrovnání (kompenzace). Tato schopnost uvažování pozitivně ovlivní přístup k řešení různých úkolů. Dítě, které začalo řešit nějaký problém a jehož postup se ukázal chybný, je schopno se vrátit na počátek a zkusit jinou variantu. Schopnost pochopení vzájemných vztahů usnadňuje

---

¹⁴ Piaget In Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

zapamatování.¹⁵ Co se týče charakteristiky vývoje poznávacích procesů, je nejlépe popsána a analyzována Vágnerovou.

Výkony dětí jsou závislé na motivaci a přiměřenosti úkolu. Obecně je známo, že mladší žáci jsou schopni pracovat převážně názorně v předmětové rovině. Postupně se vlivem řízeného vyučování myšlenková aktivita osamostatňuje od vnímání a stává se relativně samostatným procesem. Cíleně lze podpořit rozvoj logického myšlení. Motivace k dobrému výkonu u mladších žáků přichází zvnějšku (například pochvala, úsměv, známka, obdiv atd.). Výkonová motivace dle některých studií je projevem inteligence těchto žáků.¹⁶

Spolu s vývojem myšlení se vyvíjí i řeč dítěte. Dítě vstupuje do školy s praktickou znalostí mateřského jazyka. Mezi dětmi jsou značné interindividuální rozdíly ve slovní zásobě, skladbě řeči a výslovnosti. Ve škole si dítě osvojuje psanou a čtenou řeč, což je pro něj zpočátku velmi náročné a unavující. Vlivem školy a dovednosti číst se řeč dítěte značně vyvíjí, roste slovní zásoba, délka a složitost vět a souvětí. Zkvalitňuje se větná stavba včetně užití gramatických pravidel. U některých dětí se objevuje i pokrok v artikulaci. Dítě školního věku umí lépe odhadnout, jak se jeho chování jeví jiným lidem, a umí posoudit, jak jeho postoje, názory a chování posuzují ostatní lidé. Díky tomu má i větší užitek ze zpětné vazby, kterou mu ostatní lidé dávají.¹⁷

1.4 Emocionální vývoj

Trpišovská a Vacínová¹⁸ upozorňují na to, že zrání dětského organismu, hlavně CNS¹⁹, se projevuje zvýšením emoční stability a odolnosti vůči zátěži. Děti v tomto věku bývají optimistické a mají schopnost interpretovat veškeré dění kladným způsobem. Jejich převažující emoční ladění bývá vyrovnané.

Rozvíjí se emoční inteligence. Její rozvoj závisí hlavně na zrání prefrontální mozkové kůry, ale i na získaných zkušenostech a účinnějším uvažování. Podporuje jej paralelní vývoj kognitivních schopností. V tomto období dochází k většímu propojení

---

¹⁵ Piaget In Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

¹⁶ Šimíčková - Čížková, J. a kolektiv. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměněné vydání. Olomouc:2005. ISBN 80-244-0629-2.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Trpišovská, D., Vacínová, M. *Ontogenetická psychologie*. 1. vydání. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2006. ISBN 80-7044-792-3.

¹⁹ CNS = centrální nervová soustava

emočního hodnocení a racionálního uvažování. Školáci lépe rozumějí svým pocitům, více chápou jejich smysl. Zlepšuje se schopnost rozpoznávat emoce jiných lidí a chápat je. Ve školním věku se rozvíjejí emoce spojené s představou, že by něco mohlo být horší, než je ve skutečnosti, nebo naopak lepší. Rozvíjí se i schopnost mluvit o emocích jiných lidí. Ve školním věku se rozvíjejí i sebehodnotící emoce.

Možnost emočního sdílení, ať pozitivních emocí či negativních emocí s jinými lidmi, přispívá k rozvoji orientace v emočním vývoji. Ulehčuje nejen porozumění a rozlišení různých emocí, ale i jejich zvládnání. Sdílení emocí s vrstevníky je jednodušší, protože jsou na stejné vývojové úrovni, mají podobné zážitky, také je podobným způsobem chápou a interpretují.

Vývoj citů se začíná odlišovat. City se dostávají pod vědomou kontrolu. Žák již umí do značné míry usměrňovat mnohé projevy nálad. City se stabilizují. Žák dokáže zakrýt i nežádoucí city, uvnitř je ale prožívá a zadržené citové projevy kompenzuje v jiných aktivitách. Ke změnám dochází u geneze strachu. Žák se postupně přestává bát předmětů a bytostí vymyšlených a city strachu se přemísťují spíše do reálných situací (například strach z trestu, strach o osud rodičů atd.).²⁰

Morální rozvoj žáka (jeho citění, přesvědčení, uvědomění a chování) má svou genezi, protože se dítě nerodí s hotovými mravními vlastnostmi, ale musí si je postupně osvojovat. Po vstupu do školy nemohou být měřítkem správnosti chování jen emoce, ale morální uvědomělost. Dítě postupně zvnitřňuje systém mravních norem, vytváří si kladné mravní vlastnosti. Dítě má na začátku školní docházky autonomní morálku, dobře ví, které jednání je správné či nesprávné.²¹

1.5 Proces socializace

Jak uvádí Vágnerová,²² vstup do školy je ze socializačního hlediska velmi důležitý. Dochází k odklonu od výlučného vlivu rodiny a podřízení instituci, jež reprezentuje normy a hodnoty, které jsou nejbližší střední a vyšší vrstvě společnosti. Tyto hodnoty jsou prezentovány jako obecná norma, která platí pro všechny. Školní věk je další fází přípravy na život ve společnosti. Úspěšnost uplatnění ve škole předurčuje budoucí společenské zařazení. Ve školním věku se dále rozvíjejí vztahy

---

²⁰ Trpišovská, D., Vacínová, M. *Ontogenetická psychologie*. 1. vydání. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2006. ISBN 80-7044-792-3.

²¹ Tamtéž.

²² Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

s různými lidmi mimo rodinu, jak s učiteli, tak s vrstevníky a spolužáky. Ve školním věku jsou pro rozvoj dětské osobnosti důležité tři oblasti:

1) Rodina, která představuje v tomto věku bazální sociální a emoční zázemí, zároveň ovlivňuje i extrafamiliární uplatnění dítěte.

2) Škola patří k významné instituci, která umožňuje rozvoj obecně sociálně požadovaných a ceněných kompetencí i způsobů chování. Prostřednictvím školy dítě získává předpoklady k dalšímu společenskému uplatnění, ale může zde zažít i první neúspěch, který se musí naučit překonat. Musí se rovněž učit zvládat konflikty, které ve skupině vzniknou.

3) Vrstevnická skupina umožňuje rozvíjet jiné vlastnosti a dovednosti než soužití s dospělými, které jsou důležité pro život ve společnosti.²³

Říčan²⁴ stručně analyzuje význam socializace v mladším školním věku takto: „*Dítě se musí přizpůsobit školní situaci, jež vyžaduje cílevědomé plnění úkolů v podmínkách, kdy je za svůj výkon hodnoceno. Postupně navazuje vztahy v poměrně velkém kolektivu, kde se učí solidaritě, kázní a také tomu, jak čelit agresi spolužáků.*“²⁵ Je to velice výstižné.

V průběhu školního věku se zlepšuje schopnost rozlišovat mezi pouhým úsilím a reálnými schopnostmi, výkony. Dítě již ví, že vynaložené úsilí závisí na jeho vůli, kdežto schopnosti jsou dané. Je přesvědčeno, že když se bude snažit, budou jeho výsledky lepší. Pokud tomu tak není, ztrácí motivaci. Školáci dovedou čím dál lépe odhadnout úroveň svých schopností a rozlišovat v jednotlivých oblastech. Například vědí, že umí dobře číst, ale počítání jim nejde.²⁶

Období mladšího školního věku je relativně klidné období. Vlivem školního výkonu se utváří kladné sebehodnocení u dětí, které nemají ve škole větší problémy. Naopak nízké sebevědomí se objevuje u dětí, které jsou málo úspěšné. Při neschopnosti plnit všechny požadavky školy, mohou u dětí vznikat určité nápadnosti v chování či zdravotní potíže.

V tomto období jsou děti velice citlivé na nesrovnalosti mezi rodiči. Například s rozchodem rodičů se vyrovnávají velmi špatně, nejhůře ze všech věkových skupin.

---

²³ Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

²⁴ Říčan, P. *Psychologie*. 4. vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0532-6.

²⁵ Tamtéž. s. 278.

²⁶ Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

Rodina je v tomto období velmi důležitá pro vývoj dítěte, úplná rodina dává vhodný model mužské a ženské role.²⁷

V průběhu mladšího školního věku se dotvářejí základy dětské osobnosti, které se zásadním způsobem nezmění ani v další dynamičtější životní fázi, jíž je dospívání.²⁸

---

²⁷ Čechová, V. a kolektiv. *Psychologie a pedagogika II pro střední zdravotní školy*. 1. vydání. Praha: Informatorium, 2004. ISBN 80-7333-028-8.

²⁸ Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.

2 MASOVÁ MÉDIA

Masová média označují organizované prostředky komunikace na velkou vzdálenost, s mnoha příjemci, které jsou zprostředkované v krátkém čase. Vyskytuje se velké množství definic masové komunikace.

Pojem vyjádřený termínem hromadné sdělovací prostředky je z hlediska sémantického svým obsahem totožný se souslovím masová komunikační média. Totéž platí o zkratkovém slově masmédia. Pro vymezení pojmu masová komunikační média se využívá užší pojetí masmédií. Podle Casimira jsou to: „*sdělovací (především znakové) systémy, akty a prostředky, pomocí nichž jsou zprávy zakódované v těchto systémech předávány konzumentům – velkému, anonymnímu a heterogennímu souboru adresátů.*“²⁹

Naopak McQuail popisuje masová média poněkud podrobněji jako „*soubor mediálních organizací a aktivit, k jejich vlastním formálním a neformálním pravidlům, jimiž se řídí, a někdy i k právním a politickým požadavkům, které na ně klade společnost. Tyto požadavky odrážejí nejen očekávání veřejnosti jako celku, ale i jiných společenských institucí (například politiků, vlád, práva, náboženství, ekonomiky či sportu). Mediální instituce se postupně rozvinuly kolem svých klíčových činností, tj. zveřejňování a šíření (diseminace) informací a kultury. S rozšiřující se škálou svých veřejných komunikačních aktivit se překrývají s jinými společenskými institucemi.*“³⁰

Autor dále uvádí, že masová média lze z pohledu masové komunikace považovat za „*ustanovené společenské instituce s vlastní svébytnou množinou pravidel a postupů, která je ale v celém rozsahu svých činností určována a omezována společností, v níž působí.*“³¹

Naopak Musil nabízí stručnější definici: „*Masmédia jsou prostředkem mezi organizací a veřejností, která bývá tak rozsáhlá a regionálně roztroušená, že bychom s ní nikdy nemohli komunikovat přímo.*“³²

Méně rozšířená je definice Lokaje: „*Média jsou všechny prostředky, které mohou být použity ke lhaní velkému množství lidí najednou.*“³³

---

²⁹ Casimir, T. *Musikkommunikation und ihre Wirkungen. Eine systematische Kritik*. 1. vydání. Wiesbaden: Deutscher Universitätsverlag, 1991. s. 92. ISBN 978-3-8244-4063-4.

³⁰ McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. s. 32. ISBN 80-7178-714-0.

³¹ Tamtéž. s. 22.

³² Musil, M. *Masmédia a publicita*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2005, s. 3. ISBN 80-245-0872-9.

³³ Lokaj, Z. *Média a realita*. Technická univerzita. Liberec: 2008. s. 37. ISBN 978-80-7372-290-6.

2.1 Typy masových médií

Prvním masovým médiem byl tisk, který se rozvíjel v některých zemích velice rychle přibližně od první třetiny 19. století.

V dnešní době se nejčastěji rozdělují masová média na **elektronická média**, kam lze zařadit televizi, rozhlas, kino, internet a **klasická média**, která zahrnují tisk (noviny a časopisy), dopravní prostředky MHD³⁴, billboardy. Toto členění je prováděno na základě vývoje médií v době rozvoje nejrůznějších technologií. Média poskytující interaktivní komunikaci jsou v popředí zájmu.³⁵

Další členění lze provést podle Vašků na základě těchto hledisek:

- **podle typu** – tiskové agentury, noviny, časopisy, televize, rádia, internetové servery atd.,
- **podle působnosti** – mezinárodní, národní, regionální, lokální,
- **podle periodicity** – média vysílající určitý pořad každou hodinu či několikrát denně, deníky, týdeníky, měsíčníky atd.,
- **podle zaměření** – zpravodajství, publicistika, ekonomika, zábava atd.³⁶

McLuhan³⁷ dělí média podle toho, v jaké míře dodává médium jednomu ze smyslů vnímání „vysokou ostrost,“ poskytuje mu víc informativních údajů. Jsou to:

- **horká média** – vyznačují se extenzí jednoho smyslu, je to například: rozhlas, film, fotografie, podle McLuhana jsou vysokodefiniční, více naplněná daty a vyžadují tak od příjemce nižší stupeň účasti,
- **chladná média** – dávají větší důraz na doplnění sdělovaných představ a na zapojení dalších smyslů, tedy na činnost komunikačního partnera, je to například rozhovor s partnerem po telefonu, karikatura, báseň, aforismus, atd.

Podle počtu angažovaných smyslů patří i televize k chladným médiím, stejně jako DVD, počítače atd., neboť svou podstatou jsou aktivizující. Ve skutečnosti se dá považovat za kombinaci médií chladných a horkých, v níž míra příjemcovy participace velmi kolísá.³⁸

---

³⁴ MHD = městská hromadná doprava

³⁵ Postler, M. *Média v reklamě*. Praha: Oeconomia. 2003. ISBN 80-245-0629-7.

³⁶ Vašků, V. *Jak spolupracovat s médii*. [online]. © 2000-2007 [cit. 2015 – 12 - 21]. Dostupné z: [www.: http://press-servis.ecn.cz/manual/](http://press-servis.ecn.cz/manual/)

³⁷ McLuhan In Kraus, J. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-2461578-3.

³⁸ Kraus, J. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-2461578-3.

Velice rozšířené je členění, které uvádí McQuail³⁹, když dělí masová média takto:

- **Tištěná média**

Do této skupiny řadí tato média:

- **kniha** – charakterizuje ji takto: technologie ručního písma, svázané stránky, velký počet kopií, zbožní charakter, rozličný obsah, individuální užití, svoboda publikování,
- **noviny** – charakterizuje je takto: pravidelné a časté vycházení, zbožní charakter, informační obsah, působení ve veřejné sféře, městské, světské publikum, relativní svoboda, rozlišuje politický a komerční a seriózní tisk (noviny).

Mezi další média lze zařadit

- **Film** – charakterizuje ho takto: audiovizuální technologie, veřejné předvádění, všeobecná přitažlivost, převládá vyprávění a fikce, mezinárodní charakter, veřejná regulace, ideologická povaha,
- **Vysílání (broadcasting)** – masová média s dlouholetou tradicí (rozhlas – cca 80 let působení), televize - cca 50 let působení).

Charakterizuje je takto: velmi rozsáhlý výstup, audiovizuální obsah, složitá technologie a organizace, veřejný charakter, rozsáhlá regulace, národní a mezinárodní charakter, velmi rozmanité podoby obsahu.

- **Hudební nahrávky** – charakterizuje je takto: rozmanité technologie nahrávání a šíření, nízký stupeň regulace, vysoký stupeň internacionalizace, mladší publikum, rozvratný potenciál, organizační fragmentace, různost v možnosti příjmu,
- **Nová elektronická média – (telematická média)** – charakterizuje je takto: technologie založená na využití počítačové techniky, hybridní, pružný charakter, možnosti interaktivity, veřejné i soukromé funkce, nízká úroveň regulace, vzájemná propojenost.⁴⁰

Schellmann⁴¹ uvádí velmi zajímavou a dle mého názoru velice přehlednou klasifikaci médií na základě různých pohledů: klasifikace podle technických kritérií, klasifikace podle úlohy v komunikačním procesu, klasifikace podle stupně zveřejnění, klasifikace podle počtu užitkových mediálních prvků.

---

³⁹ McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-714-0.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Schellmann, B. a kolektiv: *Média. Základní pojmy – návrhy - výroba*. Praha: Europa – Sobotáles cz., 2004. ISBN 80-86706-06-0.

Klasifikace médií podle technických kritérií předkládá v zásadě tři možnosti:

- 1) **Primární média** – ani vysílač ani příjemce nepoužívají technické prostředky, oba se omezují na možnosti komunikace dané člověku přírodou, teda na lidský hlas, gestikulaci a mimiku. Přenosnými prostředky komunikace jsou ty nejpřirozenější z médií, jaké existují, média „elementárního lidského kontaktu“, „lidská média“.⁴²
- 2) **Sekundární média** – technické prostředky používá pouze vysílač, příjemce může být bez nich. Stará sekundární média – megafon, bubny, optická telegrafie, signální stožáry, vlajky atd. Sekundární média na bázi obrazu, písma a slov: rukopisy, tisk, knihy, tiskové orgány jako noviny a časopisy, reklamní tiskoviny, plakáty a fotografie.
- 3) **Terciární média** – mezi starší terciární média lze zařadit: kabelový přenos, telegrafie, dálkový přenos, přenos po telegrafických drátech, Morseova abeceda, telefon apod., mezi mladší terciární média patří: rozhlas, televize, gramofonová deska, magnetofonový pásek, videokazeta, zvukový film, kompaktní disk. Televize představuje hlavní médium.

Toto dělení vychází z předpokladu, že každá komunikace představuje mediální tlak. Každá výměna informací mezi vysílačem a příjemcem vyžaduje médium, bez ohledu na to, zda se jedná o přímou komunikaci člověka s člověkem nebo o nepřímou komunikaci prostřednictvím techniky.⁴³

Klasifikace médií podle úlohy v komunikačním procesu

Jak lidé vstupují do vzájemné komunikace, vyměňují si oznámení, které se musí nějakým způsobem transportovat. To se děje pomocí elektromagnetických vln za použití nosičů s delší životností. Podle toho se média dělí na tato média: přenosová a transportní média, média sloužící na ukládání a fixování dat.

Mezi **přenosová a transportní média** se řadí lidská řeč, ale také technické prostředky jako je telefon, rozhlas, televize, internet. Mezi média sloužící na ukládání dat se řadí rukopisy, tisk, obrazy, fotografie, magnetofonové pásky a kazety, videokazety, filmy, zvukové CD, obrazové CD, multimediální CD, online systémy a databanky.⁴⁴

---

⁴² Schellmann, B. a kolektiv: *Média. Základní pojmy – návrhy - výroba*. Praha: Europa – Sobotáles cz., 2004. ISBN 80-86706-06-0.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Tamtéž.

Klasifikace médií podle stupně zveřejnění se řadí počtem oslovených osob.

Rozlišují se čtyři základní komunikační formy: komunikace interpersonální, v malé skupině, komunikace v organizaci a masová komunikace. Interpersonální komunikace se uskutečňuje mezi dvěma lidmi, především v pracovním či osobním styku. Základem komunikace v malé skupině je přenos oznámení mezi více lidmi, jako příklad je možné uvést pracovní týmy. Média v komunikaci organizací představují velké kooperativní sítě uvnitř podniků, úřadů a jiných organizací. Patří sem všechny aspekty interpersonální a skupinové komunikace. Média zasahují významně do organizační struktury. Masová komunikace je zaměřená na více lidí, na větší publikum, které není soustředěné na jednom místě. Masová komunikace je současně veřejnou komunikací, neboť hlavní úlohou masové komunikace je zveřejňování informací. Značně ovlivňují život každého jednotlivce.

Klasifikace médií podle počtu užitkových mediálních prvků

Podle množství užitkových mediálních prvků se rozlišují tři typy médií: monomédia, duální média a multimédia. Monomédia obsahují vždy jen jedno jediné médium, například text anebo zvuk (CD, kniha). Duální média vytvářejí spojení mezi dvěma mediálními poli a dosahují tak nové kvality používání médií. Jsou to hlavně audiovizuální prostředky. Multimédia vznikají spojením většího množství mediálních prvků, to znamená kombinaci statických a dynamických mediálních prvků. U multimédií se spojují tři znaky (multimodalita, integrace, interaktivita).⁴⁵

2.2 Funkce masových médií

Masmédia plní v životě člověka a společnosti celou řadu rozmanitých funkcí. V mnoha odborných pracích se lze setkat s odlišným počtem funkcí, členěných dle různých kritérií a s různým zdůrazněním některých z nich.

Autor McLuhan⁴⁶ vyčleňuje **4 základní funkce masmédií**. Tyto pak dělí do dvou základních skupin. První skupinu tvoří tzv. centrální funkce:

1) informativní – média jsou především nositelé informací, slouží jako prostředky k přenosu informací mezi jejím výrobcem a příjemcem.

---

⁴⁵ Schellmann, B. a kolektiv.: *Média. Základní pojmy – návrhy - výroba*. Europa – Sobotáles cz. Praha, 2004. ISBN 80-86706-06-0.

⁴⁶ McLuhan In Kraus, B. a kol. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 978-80-2461578-3.

2) komunikativní – média jsou rovněž výrobcem takového sdělení. Tvoří tak komunikační kanál, skrze který je prezentován nejrůznější informační obsah (politický či sociální). Do druhé skupiny lze zařadit:

3) funkce přesvědčovací (formativní), jež se projevuje v mnoha směrech, od těch ušlechtilejších (výchova, estetické citění či akulturace), až po méně ušlechtilé (manipulace a propaganda).

4) funkce rekreativní – jde především o zprostředkování odpočinku, zábavy či relaxace.⁴⁷

Velice názorný přehled uvádějí Kraus a kolektiv v níže uvedené tabulce:⁴⁸

Tabulka 1: Funkce médií

Funkce masmédií		
	Druh funkce	Dominantní rys funkce
A)	Informativní	poskytování informací, dat a zpráv adresátům
1.	Hodnotová	reprezentace duchovních hodnot
2.	Hodnotící	hodnocení formou a způsobem prezentace
3.	Kognitivní	zprostředkování poznání
4.	Vzdělávací	rozšiřování obzoru a kultivace osobnosti
5.	Petrifikační	uchování obrazu světa a doby
B)	Komunikativní	spojení a přenos sdělení, dorozumívání
6.	Socializační	zprostředkování zkušeností, názorů a pocitů
7.	Stimulační	podněcování senzibility, fantazie, a imaginace
8.	Kulturní	poznávání a přejímání hodnot a ideálů
9.	Kompenzační	uspokojování potřeb osobnostního vyrovnání
C)	Formativní	utváření názorů a postojů adresátů
10.	Humanizační	zlidšťování a upevňování altruismu
11.	Výchovná	utváření, kultivace, vedení a výchova jedince
12.	Akulturační	usnadnění adaptace imigrantů
13.	Estetická	kultivace vnímání krásy a vztahu ke krásě
14.	Magická	překračování do transcendentna
15.	Defrustrační	odstraňování deprese a pocitů bezvýchodnosti
16.	Manipulativní	propagandistické a reklamní ovlivňování
D)	Rekreativní	prostředek regenerace, odpočinku a zábavy
17.	Relaxační	navozování duševní rovnováhy
18.	Solitární	vyvolání pocitu sociálního osvobození a samoty
19.	Desolitární	zprostředkování kontaktu se světem
20.	Hedonistická	provokace a prezentace prožitků a rozkoše
21.	Zábavná	zprostředkování odpočinku a zábavy

Zdroj⁴⁹

⁴⁷ Kraus, B. a kol. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 978-80-2461578-3.

⁴⁸ Z tabulky lze získat globální představu o celém systému funkcí masmédií.

⁴⁹ Kraus, B. a kol. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. s. 64, 65. ISBN 978-80-2461578-3.

Pospíšil a Závodná⁵⁰ vysvětlují vznik médií tím, že se vyvinula za určitým účelem, k přenosu informací. Tento účel byl podle nich primární. Avšak navíc plní i další funkce, které nemusí být na první pohled zřejmé. Jejich vliv však může být v určité chvíli zásadní. Jsou to tyto základní funkce: informační, zábavní, kulturní, sociální, politická funkce.

---

⁵⁰ Pospíšil, J. a L. S. Závodná, *Mediální výchova*. 1. vydání. Kralice na Hané: Computer Media, 2009. ISBN 978-80-7402-022-3.

3 VÝCHOVNÁ RIZIKA MÉDIÍ

MOTTO k této kapitole:

„Svá mláďata Češi osobně nevychovávají. Nebaví se s nimi o životě, ani si s nimi nehrají a nezpívají. Přenechali výchovu masmédiím. Jejich potomci mají proto omezenou fantazii, neovládají mateřštinu a nedokážou se druhých dotýkat.“⁵¹

Budoucnost dnešních dětí je čím dál tím více ovlivňována médii. Dnešní děti musí obstát v soukromém životě, v práci, proto musí rozumět mediálnímu světu a musí na něm zůstat do jisté míry nezávislé.

Rodiče, kteří své děti vychovávají u televize, se nemohou divit, když se jejich děti automaticky zaměří i na jiná elektronická média.⁵²

Děti dost často místo rodičů vychovává televize plná násilí a nevyřešených vztahů, protože rodiče nemají na děti čas.

V životě dětí i dospělých má televize své stálé místo. Někteří rodiče si často ulehčují výchovu tím, že dítěti dovolí sednout si před obrazovku a ponechají ho osudu. Televize představuje výhodu, poněvadž má na dítě dost času na rozdíl od rodičů. Plní hlídací funkci, a proto rodiče získají čas pro sebe, dítě jim nepřekáží, na nic se jich neptá a při sledování televize nic nerozbije.

Informace jsou přijímány více pasivní formou a tento způsob nepodporuje rozvoj abstraktního myšlení. I když se tímto rozvíjí slovní zásoba dětí, jejich způsob vyjadřování však není kultivován. Nadměrným sledováním televize (bez ohledu na věk a stupeň zralosti dítěte) dochází k přetěžování psychiky dítěte a je podle Novotné narušována koncentrace pozornosti dítěte.⁵³

Výchovný dopad televize bychom neměli přeceňovat, může to být naopak. Jestliže rodiče nedoplní informace získané v televizi vlastními zkušenostmi a nediskutují o nich s dítětem, pak mohou tyto poznatky v budoucnosti vyvolat při řešení jeho vlastních problémů asociaci se vzorem v televizi. Dítě ho může kopírovat, aniž by byl v jeho situaci vhodný.⁵⁴

---

⁵¹ Program Severomoravského divadla Šumperk k inscenaci Jana Krause Nahniličko, září, 2002, Suchý, A. Mediální zlo – mýty a realita. 1. vydání. Praha: Triton, 2007. s. 13. ISBN978-80-7254-926-9.

⁵² Labusová, E. *Co vidíme v médiích, je obrazem nás samých*. [online]. © 2006-2016 [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/rozhovory/j_urbanem.php

⁵³ Novotná, M. *Sledování televize narušuje koncentraci dětí*. [online 2004-05-13]. © 2003–2016 [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/31875-sledovani-televize-narusuje-koncentraci-deti.html>

⁵⁴ Tamtéž.

Rodiče by neměli povolit dítěti televizní program na úkor učení a dalších jemu přínosných aktivit. To platí také o jejím sledování místo spánku. Děti by se v tomto období neměly dívat na televizi po 20. hodině, především když jdou ráno do školy.⁵⁵

3.1 Ovlivnění hodnotové orientace dítěte

Média mají podle Jiráka vliv na to, jakým způsobem je formována vlastní hierarchie hodnot dítěte, to znamená, jak dítě vidí okolní svět.⁵⁶

Média mají u dětí zásadní vliv na myšlení, postoje, názory a jejich hodnoty.

Reklama prostřednictvím médií a samotná média mají vliv na vytvoření hodnotového žebříčku dětí. Hodnotový systém dětí je nejméně ovlivněn posloucháním rozhlasu, naproti tomu vliv televize je největší. Reklamní šoty v televizi a na internetu ovlivňují hodnotový systém a chování lidí v dnešní době velmi rychle.

Autor McQuail⁵⁷ upozorňuje na to, že média hrají velkou roli v socializaci dětí, i když je poměrně obtížné podstatu tohoto působení prokázat. Podle autora teorie o socializaci médií má dvě stránky. Jedna stránka upozorňuje na to, že média mohou posilovat a podporovat ostatní prostředky socializace, druhá stránka je ta, že média jsou často považována za potenciální hrozbu pro hodnoty vštěpované dětem rodiči, vychovateli a dalšími zprostředkovateli společenské kontroly. Podle autora ale média mohou pomocí symbolické odměny či trestu za různé druhy chování představované v médiích učit normám a hodnotám.

Autor rovněž na základě studií některých zahraničních autorů uvádí, že děti mohou nacházet v médiích poučení o životě a spojovat je s vlastními zkušenostmi. Také dochází k závěru, že média mají tendenci upřednostňovat hodnoty zavedeného pořádku.⁵⁸

---

⁵⁵ Novotná, M. *Sledování televize narušuje koncentraci dětí*. [online 2004-05-13]. © 2003–2016 [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/31875-sledovani-televize-narusuje-koncentraci-deti.html>

⁵⁶ Jirák, J. *Vliv masmédií*. In: *Česká logopedie 1996. Kultura mluveného projevu*. Praha: Makropulos, 1997. s. 20 - 25. ISBN 80-86003-15-9.

⁵⁷ McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 1. vydání. Praha: Portál. 1999. ISBN 80-7178-714-0.

⁵⁸ Tamtéž.

3.2 Média jako pasivní forma využívání volného času

Současná generace dětí a mládeže vyrůstá pod vlivem masové kultury a to hlavně komerční televize. Velká část mládeže se baví často bez vynaložení jakékoliv námahy. Již dlouho se velmi diskutuje o vlivu filmů, televize a počítačových her na psychiku dítěte. Média se zmocňují neorganizovaného času dětí.

Velký vliv na trávení volného času českých dětí mají moderní technologie. Z průzkumu vyplývá, že bez mobilního telefonu se neobejde téměř žádné dítě na základní škole. Vlastní ho až 80 % českých žáků. Některé děti už od první třídy běžně používají internet, a to včetně sociálních sítí, ačkoli na mnohé z těchto sítí by měl být vstup povolený až od 13 let. Co se týče televize, sleduje až třetina školáků z prvního stupně toto médium. Sledování televize často bývá spolu se společným jídlem jediný způsob, jak děti tráví nejvíce času s rodiči.

Rodiče nemají na děti dostatek času a dětem pasivní zábava vyhovuje, avšak 15 % z těchto dětí není šťastných. Tyto skutečnosti jsou výsledkem celonárodního výzkumu Národního institutu dětí a mládeže ministerstva školství. Tohoto výzkumu se zúčastnilo přes 2000 dětí ve věku od 6 do 15 let.⁵⁹

Tím, že mládež neustále sleduje média, může mít tato aktivita negativní vliv i na zdravotní stav. Dítě si může poškozovat zdraví (například je narušována správná funkce pohybového aparátu, zrak, oběhový systém, nervová soustava či jiné orgány).

3.3 Vznik závislostního chování

Již v devadesátých letech minulého století se objevily obavy, že by si lidé na internetu mohli vypěstovat závislost. V médiích se uváděla řada příběhů o vztazích, které se rozpadly, když jeden z partnerů trávil spoustu času na internetu. Na základě tohoto psychologové vytvořili psychometrický nástroj k měření internetové závislosti. Young⁶⁰ v roce 1998 diagnostikovala 400 uživatelů jako závislých na internetu

---

⁵⁹ Česká televize: *Děti tráví čas mezi televizí, počítačem a mobilem*. [online 2011-05-20]. © Česká televize 1996 – 2016 [cit. 2015 – 11 - 21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1264619-deti-travi-cas-mezi-televizi-pocitacem-a-mobilem>

⁶⁰ Young, K. S.: *Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder*. *Cyberpsychology & Behavior*, 1, 1998, pp. 237-244. [online]. © 2009-2016 [cit. 2016 – 01 - 11]. Dostupné z: <https://www.netaddictionrecovery.com/internet-addiction/125-internet-addiction-the-emergence-of-a-new-clinical-disorder.html>

stráveným on-line průměrně 38 hodin za týden. Dnes to představuje minimum pro mediálního odborníka a rovněž pro další profese spojené s webem.

Pojem závislost na internetu poprvé použil newyorský psychiatr Goldberg v roce 1995. V roce 1996 popsala fenomén závislostního chování na internetu americká klinická psychologička Young.⁶¹

Young člení závislostní chování na internetu do pěti základních skupin:

- 1) závislost na virtuální sexualitě (pornografie),
- 2) závislost na virtuálních vztazích (nadměrné věnování se virtuálním vztahům),
- 3) internetové kompulze (například hraní online počítačových her či internetové nakupování),
- 4) přetížení informacemi (neustálé surfování na internetu či hledání v databázích),
- 5) závislost na počítači (nadměrné hraní počítačových her).⁶²

Vondráčková Holcnerová, Vacek a kol. popisují závislostní chování na internetu jako: „...*používání internetu, které s sebou přináší do života jedince psychologické, sociální, pracovní nebo školní komplikace.*“⁶³

Tyto obavy se později přesunuly na užívání specifických stránek či sítí, například na sociální sítě atd. Dnes ale jde o to, jaké zaměření mají stahované soubory, a také o povahu aktivit zde provozovaných a rovněž jaké informace si lidé komunikují.⁶⁴

Musil uvádí jako předmět závislosti používání na internetu náhodné surfování. Kvantitativně se za závislost považuje například v USA více než 11 hodin jednotlivého typu aktivity za týden. Podle něj je závislost na internetu nemoc stejně jako závislost na drogách, s níž bývá nejčastěji srovnávána. Dopady na psychiku závislého jsou podobné. Člověk ztrácí smysl pro realitu, díky anonymitě internetu se rozpadají sociální vazby závislého. Internet je levnější než droga, ale stojí čas.⁶⁵

Autor článku „*Komentář: Hysterie kolem závislosti malých dětí na IPADech je zbytečná a nepodložená*“ Kopecký upozorňuje na to, že největším nebezpečím pro děti

---

⁶¹ Young, K. S.: *Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences*. American Behavioral Scientist, 48, 2004, pp. 402-415. In: Vondráčková Holcnerová, P., Vacek J., Košatecká, Z. a kol. *Závislostní chování na internetu a jeho léčba*. [online]. [cit. 2016 – 01 - 11]. Dostupné z: http://www.cspsychiatr.cz/dwnld/CSP_2009_6_281_289.pdf

⁶² Tamtéž.

⁶³ Vondráčková Holcnerová, P., Vacek J., Košatecká, Z. a kol. *Závislostní chování na internetu a jeho léčba*. [online]. [cit. 2016 – 01 - 11]. Dostupné z: http://www.cspsychiatr.cz/dwnld/CSP_2009_6_281_289.pdf

⁶⁴ Giles, D. *Psychologie médií*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing. s.r.o., 2012. ISBN 978-80-247-3921-2.

⁶⁵ Musil, J. *Elektronické média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. ISBN 80-7220-157-3.

nejsou IPADy, tablety a počítače, ale to, že rodiče, kteří dovolí svým dětem si hrát s tabletem několik hodin denně, mohou tímto způsobem ohrozit jejich vývoj.⁶⁶

3.4 Vliv médií na růst násilí a agresivity u dětí

Každodenní součást zpravodajství i ostatních televizních programů, akčních filmů a videoher představuje násilí. Je prokázána souvislost mezi chováním dětí a množstvím násilí sledovaným v televizi. Tyto násilné programy zvyšují možnost agresivního chování. Děti se mohou pod vlivem násilí v médiích stát necitlivými k utrpení ostatních lidí, mohou se začít chovat výrazně agresivněji a mohou si navodit pocit trvalého strachu z okolního světa.⁶⁷

Vaculík je přesvědčen, že „*hraní počítačových her vede k rozvoji agresivních vzorců chování, způsobuje sociální izolaci, vede k odtržení od reálného světa a vyrušuje hráče od důležitých činností, jako je např. příprava do školy.*“⁶⁸

Za agresivní a další násilné projevy dětí někteří dospělí lidé vidí pouze negativní vliv médií. Sklony k agresivitě jsou však dány i geneticky. Přestože k rozvoji nevhodného chování přispívají i sami rodiče, dnešním dětem jsou od raného věku představovány vzory agresivního chování především prostřednictvím televize, DVD, počítače.⁶⁹

Martínek⁷⁰ považuje mediální násilí za jednu z nejzávažnějších příčin agresivního chování u dětí a mládeže, i když výsledky některých studií to nepotvrzují. Je faktem, že média mají velkou moc při ovlivňování myšlení, jednání i citění lidí. Díky televizi lze manipulovat s informacemi, zjednodušovat skutečnost či jednoznačně upřednostňovat některé názory.

Agrese zhlédnutá v televizi může sloužit jako vzor, který je vhodný k napodobení, neboť malé dítě má poměrně nízkou rozlišovací schopnost v tom, co je

---

⁶⁶ Kopecký, K. *Komentář: Hysterie kolem závislosti malých dětí na IPADech je zbytečná a nepodložená.* [online, 2013-05-16]. (c) Centrum PRVoK PdF, Univerzita Palackého v Olomouci 2008 - 2015 [cit. 2015 - 11 - 16]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodice-ucitele-zaci/682-hysteriekolemzavislosti>

⁶⁷ MŠMT: *Volný čas a prevence u dětí a mládeže.* [online, 2002]. [cit. 2015 - 11 - 16]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/7327_1_1/download/

⁶⁸ Vaculík, M. *Ve světě počítačových her.* Psychologie dnes. Praha: Portál, 2002. Roč. 6 /2002, č. 8, s. 16. ISSN 1211-5886.

⁶⁹ *Agrese a šikana u dětí: Mohou za to média, rodičovská výchova, nebo geny?* [online 2002- 02-01]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2016 [cit. 2015 - 11 - 16]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/agrese-a-sikana-u-deti-mohou-za-to-media-rodicovska-vychova-nebo-geny-69.html>

⁷⁰ Martínek, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže.* 2., aktualizované vydání. Praha: 2015. ISBN 978-80-247-5309-6.

možné či nikoliv, co je skutečné a co je fikce. Časté pozorování násilí upevňuje u dítěte přesvědčení, že agrese je přípustná, povolená a pomocí ní lze řešit konflikty, které během života nastanou.⁷¹

Podle Suchého jsou mediálním násilím obecně více ohroženy ty děti, u nichž již existuje predispozice k agresivnímu chování, jak již bylo zmíněno výše. Tato dispozice může vést k vyhledávání násilných televizních pořadů nebo obecně k pasivním formám odpočinku před televizí. Mediální efekt bude pak fungovat na základě zpětnovazebného posílení.⁷²

3.5 Média a nevhodné sexuální vzory v nich

Podle odborníků vidí děti v médiích příliš mnoho násilí a sexu, což je pravdivé tvrzení.⁷³ Negativní vliv pornografie na psychosociální vývoj dítěte nelze z etických důvodů experimentálně předložit. Avšak totéž platí pro násilnou pornografii. Půjde však o podobné mechanismy jako u zobrazovaného násilí, tedy hlavně znečitlivění (ve vztahu k ženám především). Žena v pornografii vystupuje jako objekt manipulace ze strany mužů, chová se jako neukojitelný sexuální stroj. Proto lze předpokládat předčasné probuzení sexuálního zájmu dětí či ovlivňování myšlení realitě neodpovídajících sexuálních praktik.⁷⁴

Zajímavá je i informace německého odborníka, sexuologa Reinera Gödtela, který říká: „*Jedno vážné nebezpečí pornografie spočívá v působení na naivní, izolované lidi, kteří o sexuálních otázkách nebyli poučeni jinak a jinde.*“⁷⁵

Podle Suchého žádný autor, který se zabývá problematikou pornografie, nezpochybuje její nepříznivý účinek v kontextu vývoje dítěte. Avšak naproti tomu se vyskytují názory, že pornografie může mít i preventivní vliv. Například v Dánsku, kde byla de facto legalizována i dětská pornografie, došlo ke snížení pohlavního zneužití a dalších pedofilních činů. Rovněž u nás po roce 1989 byl trh zaplaven erotikou, počty sexuálních trestných činů se však nezvýšily.⁷⁶

---

⁷¹ Martínek, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované vydání. Praha: 2015. ISBN 978-80-247-5309-6.

⁷² Suchý, A. *Mediální zlo – mýty a realita*. 1. vydání. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.

⁷³ Fifková, H. *Děti, sex a vliv médií*. [online 2005-03-31]. © 1999–2016 [cit. 2015 – 11 - 21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/deti-sex-a-vliv-medii-0lh-/domaci.aspx?c=A050330_224026_nazory_itu

⁷⁴ Suchý, A. *Mediální zlo – mýty a realita*. 1. vydání. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.

⁷⁵ Gödtel, R. *Sexualita a násilí*. 1. vydání. Praha: Český spisovatel, 1994. s. 46. ISBN 80-202-0512-8.

⁷⁶ Suchý, A. *Mediální zlo – mýty a realita*. 1. vydání. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.

3.6 Vliv médií na komunikaci dítěte

Na vliv médií na komunikaci dítěte lze nahlížet ze dvou různých pohledů. Prokůpek⁷⁷ nahlíží na vliv médií **z hlediska změny komunikačních prostředků**.

Komunikační chování dětí se v posledních letech změnilo. Došlo ke kvalitativním i kvantitativním změnám. Tyto změny jsou hodnoceny odborníky kladně i záporně. Dnešní děti mají různé možnosti komunikace, elektronická zařízení různého typu berou jako samozřejmost, každé malé dítě vlastní mobilní telefon a má možnost připojení na internet.

Omezením pro děti může být například výše kreditu, který děti velmi rychle vyčerpají. Rodiče mohou své děti usměrňovat měsíčním paušálem či kapesným. Děti mohou díky počítači získávat nové informace a jeho prostřednictvím komunikovat. Přínosem je, že rodiče mohou dítě kdykoli zastihnout, avšak nemají kontrolu, zda dítě je doma či ve škole nebo tam, kde nemá být. Stálé připojení na internet je již finančně dostupné a reálně představuje nejlevnější technickou komunikaci. Rodiče ale často neví, co jejich děti na internetu provádějí.

Děti prostřednictvím komunikačních médií nejsou izolované, telefon a internet je spojuje kdekoli na světě. Proces globalizace se projevuje i v komunikaci. Osobní kontakt se ale nedá úplně nahradit. Opravdoví kamarádi by se měli scházet osobně, hovořit spolu a mít společné zážitky. Děti bez zájmů, koníčků a sportovních aktivit jsou chudé na zážitky a vjemy, které je vnitřně obohacují. Rodiče své děti nemohou vychovávat prostřednictvím mobilu, televize či internetu. V dnešní době je pozorovatelné, že přirozené výchovné prostředky se díky médiím rozměňují a rychle se mění.⁷⁸

Druhý pohled je možné pozorovat z hlediska řečové komunikace dítěte.⁷⁹

Jako příklad negativního vlivu televize na vývoj řeči jsou následující argumenty:

- brání vývoji řeči, která představuje jednu z možností vyjádření a projevení vlastního nitra,
- brzdí schopnost čtení: děti se sice naučí číst, avšak s větší námahou, aby čtenému textu dobře porozuměli,

---

⁷⁷ Prokůpek, V. *Vliv médií na vývoj dětí*. [online 2002-02-11]. [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: <http://vaclavprokupek.eblog.cz/vliv-medii-na-vyvoj-deti>

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ DOSTAL, L. *Dítě a televize*. [online 2003-09-29]. (C) 1999-2016 Rodina Online [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek3397.htm>

- brzdí vývoj fantazie: děti často nejsou schopné sledovat děj vyprávěné pohádky, protože jejich schopnost aktivně si tvořit obrazné představy zakrňuje,
- brzdí schopnost koncentrace, činí dítě povrchním a manipulovatelným, podporuje neochotu o věcech přemýšlet,
- nedochází k aktivnímu zpracování viděného. Úsudky, které si tvoří televizní divák, odpovídají úmyslům producenta vysílání. Chceme-li opravdu sledovat televizní pořad, pak se musíme odevzdat jeho průběhu. Tato manipulovatelnost vychovává pak v životě k neschopnosti odhalovat skrytý smysl vnímaného, namísto četby knih „čte“ dítě nebo i dospělý komiks. Sledování televize svádí člověka k tomu, aby pohled zaměřoval na celou stránku, a knihy již nečte,
- brzdí schopnost dítěte hrát si. Hry dětí jsou čím dál tím pasivnější, děti mají zprvu o hru zájem, v okamžiku, kdy mají něco samy dělat, ztrácejí o hru zájem, děti očekávají, že je bude někdo bavit. Stále častěji se musí přemlouvat i k věcem, které by za normálních okolností dělaly s velkým potěšením,
- i když se původně předpokládalo, že televize zlepšuje slovní zásobu a schopnost vyjadřování, výsledky zkoušek ukazují v této oblasti opak: výsledky jsou stále horší, vynikajících výsledků dosahují zkoušení pouze zřídka a hůř si připouští stresové situace a zkoušky. Méně nadaní žáci mají stále méně vlastních zájmů, o to více sledují televizi, a tím své šance na další rozvoj stále zhoršují.⁸⁰

Kutálková⁸¹ zmiňuje, že podmínky pro rozvoj dětské řeči ovlivňuje i to, že rodiče na děti nemají čas. Úlohu rodičů pak přebírají média. Mezi nejčastější patří televize. Podle Kutálkové by se neměla ve veřejnoprávní televizi objevovat obecná čeština, nýbrž by čeština měla být co nejkvalitnější jak po obsahové, tak i po formální stránce.

Děti podle autorky tráví před obrazovkou velice mnoho času, více než v minulosti. Podle ní odborník pozná televizní dítě. Jeho způsob řeči je chybný a to v těchto směrech: omezená aktivní slovní zásoba, široké, chaotické povrchní znalosti z nejrůznějších oblastí bez schopnosti rozlišovat, které informace jsou důležité či nikoliv, nadměrná a přehnaná gestikulace a mimika, často špatné výsledky ve

---

⁸⁰ DOSTAL, L. *Dítě a televize*. [online 2003-09-29]. (C) 1999-2016 Rodina Online [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek3397.htm>

⁸¹ Kutálková, D. *Dětská řeč a civilizace*. In *Česká logopedie 2003*. 1. vydání. Praha: Galén, 2004, s. 13 - 26. ISBN 80-7262-293-5.

smyslovém vnímání (včetně zrakového vnímání), mnohdy motorická neobratnost. Tyto děti sedí před obrazovkou i několik hodin denně.⁸²

Podobná je i situace u počítačů. Počítačové hry vedou někdy k závislosti, při omezení přístupu k počítači mohou mít jedinci abstinenční příznaky. U dítěte se vlivem tohoto chování objevuje omezená schopnost naslouchat druhým. Počítač je poslušný partner, na jeden pokyn dělá vždy to samé. Avšak komunikace mezi lidmi je komplikovanější, na jeden pokyn se může objevit mnoho verbálních i neverbálních reakcí. Dobrou komunikaci lze naučit jen dlouhodobou praxí. Dalším médiem, které může negativně ovlivnit řeč, jsou mobily a textové zprávy v nich. Je to způsobeno chybějící diakritikou. Jejich používání může způsobit riziko zmatku v gramatice či obsahové nedorozumění.⁸³

Podle Kutálkové⁸⁴ dnešní děti absorbují velice mnoho informací, jejich pasivní slovní zásoba je velmi široká, ale aktivní schopnost tuto slovní zásobu používat není na požadované úrovni. Děti zřídka umějí přirozeným vývojem třídít důležité od nepodstatného a později se z tohoto důvodu neumějí efektivně učit. Dalším nedostatkem je značný výskyt vulgarismů používaných v řeči. Autorka klade důraz na skutečnost, že má-li dítě dobře mluvit, musí se pohybovat, aktivně vnímat materiální svět a smysluplné situace. Mnoho slov dostane obsah teprve tím, že je dítě prožije.

Podle Jiráka⁸⁵ má pozitivní vliv na jazyk veřejnoprávní rozhlas, který je podle něho nositelem vysoké úrovně jazykové kultury. Toto nelze říci například o soukromých lokálních a regionálních rozhlasových stanicích, neboť jejich moderátoři nemají dobrou průpravu pro kultivovaný projev.

---

⁸² Kutálková, D. *Dětská řeč a civilizace*. In *Česká logopedie 2003*. 1. vydání. Praha: Galén, 2004, s. 13 - 26. ISBN 80-7262-293-5.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Jirák, J. *Vliv masmédií*. In *Česká logopedie 1996. Kultura mluveného projevu*. Praha: Makropulos, 1997, s. 20 - 25. ISBN 80-86003-15-9.

4 PREVENTIVNÍ KROKY OMEZUJÍCÍ NEGATIVNÍ VLIV MÉDIÍ

Současná generace dětí mladšího školního věku tráví v přítomnosti médií příliš mnoho svého volného času. Často se stávají jejich společníky, kteří si vždy na ně udělají čas a většinou plní jejich očekávání. A přitom tito mladí uživatelé nejsou dostatečně poučeni o všech úskalích a nebezpečích dnešních mediálních vymožeností. Zpočátku se setkávají s pozitivním působením médií. Ta dětem přináší nejprve nové informace, jiné možnosti a způsoby komunikace, poznávají moderní svět elektroniky. V tomto věku děti využívají média především pro zábavu. Nejsou schopny rozeznat rizika a negativní důsledky zvýšeného působení médií na jejich celkový rozvoj. V rámci sledování televizních pořadů přicházejí do styku s reklamou, která diváka nenásilnou formou ovlivňuje v jeho postojích a názorech na konkrétní zboží či službu. Malí školáci snadno podlehnou napínavým a často nevhodným videohram, zvláště hrají-li je ostatní vrstevníci. Lehce přebírají od virtuálních hrdinů jejich mluvu i nepatřičné způsoby chování. V rámci rozhlasového vysílání převážně komerčních stanic přicházejí příliš brzy do styku s nespisovnou češtinou, ale často i s prvky humoru, kterému ještě nerozumí (dvojsmysly, ironie, sexistické narážky). Na sociálních sítích děti velice snadno navážou kontakt s člověkem, kterého nikdy neviděly, a hrozí, že tento komunikuje pod vymyšleným profilem za účelem bližšího seznámení s nezletilými, aby později využil jejich osobní informace ke svým zájmům. Teprve pak, v období staršího školního věku, začínají děti více využívat média i k rozšiřování svých vědomostí a znalostí. Mají více zkušeností a dokáží se v této oblasti lépe orientovat.

Je na nás, dospělých, abychom malé školáky chránili před nevhodným působením masových médií, upozornili je na možná nebezpečí při jejich využívání a zavedli nezbytná preventivní opatření. Mezi preventivní kroky omezující negativní vliv médií patří legislativní opatření před nežádoucími vlivy v České republice, preventivní kroky v rámci školství a rodinná mediální výchova.

4.1 Legislativní opatření před nežádoucími vlivy médií v České republice

Negativní důsledky vlivu médií na děti a mládež jsou všeobecně známé. Negativa lze zahrnout do dvou sfér. První sféru představují viditelné a zřejmé obsahové vlivy, jež jsou zahrnuty v programech rozhlasu a televize jako je: násilí, sex,

krutost. Druhou sférou je záměrné ovlivňování dětí, často je skryté, hlavně reklamním působením (vědomým i podprahovým). Ochrana před nežádoucími vlivy je i v České republice řešena formou speciálních zákonů. Jedná se o následující zákony.

V České republice jsou děti chráněny před přímými negativními dopady televizního vysílání zákonem č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání⁸⁶.

Co se týče reklamy, je tato oblast ošetřena zákonem č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy⁸⁷, který se vztahuje nejen na reklamu televizní a rozhlasovou, ale i tištěnou či billboardovou. Zákonná úprava vytváří takové podmínky, jež zabrání nekontrolovanému a neomezenému šíření potenciálně škodlivých a nebezpečných audiovizuálních mediálních obsahů.

Zákon nenahrazuje výchovnou roli rodiny, nýbrž vytváří základní pojistku. Rodičům, kteří cíleně ovlivňují, jaké pořady a v jakých vysílacích časech jejich děti sledují, poskytuje zákon tzv. orientační vodítka (chráněný čas mezi 6. a 22. hodinou; obrazový symbol nevhodnosti).

Zákon má význam i pro ochranu dětí z dysfunkčních rodin, kde děti nejsou nikým omezované při sledování televize, a to především časovou hranicí 22. hodiny, do níž zákon zakazuje zařazování pořadů ohrožujících děti a mladistvé, a zároveň absolutním zákazem vysílání pořadů s obsahem pornografie či hrubého samoučelného násilí. Pokud provozovatelé nedodrží tato nařízení, může Rada pro rozhlasové a televizní vysílání nařídit různé sankce s ohledem na ochranu dětí.⁸⁸

4.2 Preventivní kroky v rámci školství

Preventivní kroky v rámci školství řeší Metodická pomůcka MŠMT⁸⁹ „Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení.“ Je

---

⁸⁶ Zákon č. 231/2001 Sb. ze dne 17. května 2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2001, částka 87, s. 5038 – 5064. ISSN 1211-1244. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=231/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

⁸⁷ Zákon č. 40/1995 Sb. ze dne 9. února 1995 o regulaci reklamy a o změně zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 1995, částka 8, s. 467 – 469. ISSN 1211-1244. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

⁸⁸ Děti a média: *Ochrana dětí zákonem*. [online]. [cit. 2015 – 12 - 21]. Dostupné z: <http://www.detiamedia.cz/col/6 /ochrana-deti-zakonem.htm>

⁸⁹ MŠMT = Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

doporučována k prevenci i proti negativnímu vlivu médií pro školy. Dokládají to tyto dvě teze:

„Nejúčinnější a nejlevnější je zdravá výchova dětí v rodině a ve škole.

Dobrá výchova dětí je i programem prevence jednotlivých zdraví poškozujících a život znehodnocujících závislostí a jevů.“⁹⁰

Úkolem školy je podle Metodické pomůcky MŠMT: Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení toto:

„Škola se musí vymezovat vůči hromadným sdělovacím prostředkům, reklamě a informačním médiím, z nichž jsou získávány roztržité informace, nezřídka záměrně deformované. Naučit se využívat média v pozitivním smyslu, přijímat je jako atraktivní zdroj informací.“⁹¹

K prevenci negativních vlivů médií na děti slouží mediální výchova ve škole, která se zaměřuje na to, aby: „ ...v žácích na základě rozborů a vlastního vytváření mediálních produktů a osvojování poznatků o fungování médií ve společnosti soustavně rozvíjela jejich schopnost kriticky a tvořivě nakládat s médii a jejich produkcí, využívat mediální nabídku a udržovat si od ní odstup.“⁹²

Mediální výchova je od roku 2007 povinně realizována na všech základních školách pouze jako průřezové téma. Časová dotace pro realizaci není ale závazně stanovena. Záleží zejména na tom, jakou formou se daná škola rozhodne mediální výchovu uplatňovat a realizovat.

Mediální výchovu je podle VÚP⁹³ vhodné na prvním stupni zařadit nejdříve ve třetím ročníku.⁹⁴ Stejný názor na odpovědnost za negativní vliv médií vůči dětem vyjádřil Matoušek a Kroftová.⁹⁵

Ve škole působí proti negativním patologickým jevům především metodici prevence.

Role metodika prevence je následující: zajišťuje nabídku preventivních programů pro žáky, dle věku. Realizace probíhá pomocí preventivních programů:

---

⁹⁰ MŠMT: Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení. [online]. [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: WWW.: www.msmt.cz/file/7347_1_1/

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

⁹³ VÚP = Výzkumný ústav pedagogický

⁹⁴ Doubrava L. *Mediální výchova, nové téma ve výuce*. [online 2006]. © 2010 - 2013 Učitel'ské noviny, ČTK [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: [WWW.:http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=48&PHPSESSID=0f25f5ca140cecb2f5e2a53fa17d088d](http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=48&PHPSESSID=0f25f5ca140cecb2f5e2a53fa17d088d)

⁹⁵ Matoušek, O., Kroftová, A. *Mládež a delikvence. Možné příčiny, současná struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 1. vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-226-2.

Společnost ACET organizuje program „Kyberšikana“ (je určen pro 4. – 9. ročník), oddělení prevence Městské policie ČR pořádá preventivní program pro 1. – 5. ročník „Jak se nestát obětí rizikového chování“. Součástí tohoto programu je beseda určená žákům 5. ročníků „Bezpečně v elektronickém světě“, jež seznamuje žáky s pojmem kyberkriminalita. Objasňuje žákům nebezpečí komunikace s neznámými v rámci online her či používáním sociálních sítí a v neposlední řadě upozorňuje na nevhodnost umístování určitých druhů fotek a videí na internet. Další společností, jež nabízí preventivní programy, týkající se problematiky nevhodného užívání internetu, je Život bez závislostí. Představuje grantový program hlavního města Prahy: Komplexní program primární prevence, ve kterém je zahrnuta přednáška „Není hra jako hra“ na téma, co je to gamblersství, nebezpečí internetu, kyberšikana, co dělat s volným časem.

Další poradenskou složkou, která na školách působí a zabývá se problematikou výskytu patologických jevů ve třídních kolektivech, je výchovný poradce. Příčinou výskytu určitých patologických jevů může být i negativní vliv médií, jemuž jsou žáci denně vystavováni častým sledováním nevhodných pořadů a programů. Důsledkem bývá zvýšená agresivita, šikana či kyberšikana. V případě potíží ve třídě, které jsou způsobené nevhodným či rizikovým chováním jednotlivých žáků, výchovný poradce postupuje při jeho řešení nejdříve konzultací s rodiči a potom v rámci výchovné komise.

Existují však programy, jež jsou zaměřené přímo na vztahy a kázeň žáků a studentů:

„ Stop posměchu a šikaně“, „Jak se bránit kyberšikaně“, „Kdo jsme a kam patříme“ – rozebírá jednotlivé styly mládeže, jejich možná rizika a dopady, „Chceme lepší třídu – co pro to uděláme“. Další společností je Klub Pathfinder – Centrum Prevence, která nabízí nejen komplexní dlouhodobé programy primární prevence (součástí pro 3. ročník je program „Mediální džungle“), ale také jednorázové besedy pro děti a dospívající.

Dále je důležité vzdělávání samotných pedagogických pracovníků v této oblasti. Je pořádáno např. neziskovým nevládním sdružením Národní centrum bezpečnějšího internetu - www.bezpecne-online.cz. Vyškolení pedagogové dále předávají své nově nabyté znalosti a poznatky v oblasti práce s internetem žákům ve třídách i svým kolegům.

Při prevenci škodlivých účinků násilí v médiích nelze spoléhat pouze na stát či školu, kde se prosazuje nyní mediální výchova, kdy se děti učí využívat média ke svému prospěchu, nýbrž důležitou roli hrají rodiče.

4.3 Rodinná mediální výchova (doporučení pro rodiče)

Dítě přichází do styku s masovými médii již v útlém věku a v tomto období se rovněž začínají u nich utvářet postoje a návyky, které s jejich využíváním souvisí. Proto je nesmírně důležité poskytnout dětem v rámci jejich primární socializace ten správný vzor. Lze říci, že prvním médiem, s nímž se dítě setkává, je televize. Pokud bude dítě vyrůstat v rodině, kde je sledování televize tradiční a pravidelnou náplní volného času rodičů a ostatních členů rodiny, je pravděpodobné, že tyto návyky převezme.

Důležitou prevencí proti negativnímu vlivu médií je mediální výchova v rodinách. Spočívá také v tom, zda je možné sledování či nesledování dětmi oblíbených pořadů používat jako odměnu nebo jako určitý trest. Dle zkušeností rodičů je to metoda účinná. Velice důležité je, jaký přístup v tomto směru rodiče zvolí.⁹⁶

Avšak nejúčinnější prevencí omezující negativní vliv médií mohou realizovat sami rodiče tím, že vytvoří fungující rodinu, podnětné prostředí, ve kterém dítě vyrůstá a nedílnou součástí je i jejich příkladné působení na dítě.⁹⁷ Především záleží na rodičích, jak dítěti poradí a pomohou s rozvržením volnočasových aktivit:

- trávit více času sportem,
- provozovat koníčky,
- udělat si jako rodič čas a povídat si s dítětem.

Děti nejsou v tomto věku zcela schopné odlišovat, co je skutečné, a co pouze iluze v televizi, tak hrozí, že si vytvoří do budoucna klamný obraz světa.⁹⁸

Dítě by mělo být poučeno svými rodiči o rizicích a nebezpečích, které s využíváním masových médií souvisí. Rodinná mediální výchova by měla být též realizována formou monitorování času, který dítě v přítomnosti médií tráví a kontrolováním toho, jaké pořady, počítačové hry či webové stránky si vybírá. Rodiče by měli být dítěti partnerem a spoludivákem při sledování televizních pořadů, a tím i korigovat jejich výběr.

Součástí rodinné mediální výchovy je i jasné stanovení pravidel pro používání počítače a tabletu (internet a PC hry), která zahrnují přesnou dobu strávenou s těmito elektronickými zařízeními a dostupnost vhodných webových stránek a PC her, a tato by se měla dodržovat.

---

⁹⁶ *Mediální výchova v rodině*. [online]. © KONEP 2010 - 2016 [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: http://www.mediasetbox.cz/data/_text/000003/medialni-vychova-v-rodine.pdf

⁹⁷ Suchý, A. *Mediální zlo – mýty a realita*. 1. vydání. Praha: Triton, 2007. ISBN978-80-7254-926-9.

⁹⁸ Bocan, M. a kol. *Hodnotové orientace dětí ve věku 6 -15 let*. [online]. [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: WWW.: <http://userfiles.nidm.cz/file/KPZ/KA1-vyzkumy/hodnotove-orientace-deti-ve-veku-6-15-let.pdf>

Rodič by měl být především dítěti oporou a správným příkladem, a tím ho učit, jak správně využívat možností, která médií nabízí.

5 KVANTITATIVNÍ ŠETŘENÍ

Hlavním cílem tohoto průzkumu bylo zjistit, zda působení masových médií můžeme považovat za rizikový faktor vzniku patologického chování dětí mladšího školního věku. V praktické části jsme se pokusili především zmapovat, jakým způsobem děti mladšího školního věku tráví svůj volný čas. Snažili jsme se prozkoumat, jak často si tyto děti ve volném čase volí aktivity spojené s masovými médii, do jaké míry rodiče usměrňují výběr volnočasových aktivit svých dětí a jestli má působení médií na chování dětí mladšího školního věku spíše pozitivní či negativní vliv. Toto šetření jsme se rozhodli realizovat pomocí kvantitativního výzkumu, metodou dotazníku. Zjištěné údaje jsme vyhodnotili a získané výsledky zpracovali do tabulek a grafů. Každou otázku jsme vyhodnotili zvlášť a výslednou analýzu jsme uvedli k jednotlivým tabulkám či grafům. Na závěr jsme se pokusili shrnout výsledky celého průzkumu, vyhodnotit stanovené dílčí cíle šetření i hypotézy a navrhnout řešení problémů, která nám z výzkumu vplynuly, či možnosti jejich zlepšení.

5.1 Formulace výzkumných problémů

Základním cílem bakalářské práce je zjistit, jak negativně ovlivňují média chování dětí mladšího školního věku. Tímto výzkumem jsme se snažili objasnit, jakou měrou média přispívají ke vzniku a dále rozvoji patologického chování dětí mladšího školního věku. Jak velkým faktorem jsou média při utváření postojů, názorů a zásad v průběhu vývoje osobnosti dítěte mladšího školního věku? Dále jsme se pokusili zjistit, zda jsou média významným činitelem při vytváření hodnotové orientace dítěte. Tímto průzkumem získáme informace, které nám poskytnou odpovědi na tyto zmíněné otázky.

Vymezili jsme konkrétní výzkumné oblasti, na které se výzkum bude zaměřovat.

Dílčí cíle:

- Jakým způsobem děti mladšího školního věku tráví volný čas?
- Jaké typy televizních pořadů a počítačových her si děti častěji volí?
- Jak důsledně rodiče dětí mladšího školního věku kontrolují jejich volný čas trávený v přítomnosti médií (výběr TV programu či webové stránky, aktivity na sociálních sítích)? – z pohledu dětí.

- Jaká je četnost výskytu agresivního chování u dětí mladšího školního věku a může mít toto chování souvislost se zvýšeným působením médií na dětskou osobnost?
- Jakým způsobem média ovlivňují chování dětí mladšího školního věku?

5.2 Stanovení hypotéz

Na základě výše uvedených dílčích cílů jsme si stanovili následující hypotézy:

Hypotéza č. 1: Konstatujeme, že respondenti tráví více volného času využíváním médií než pobytem v zájmových kroužcích nebo sportovním.

Hypotéza č. 2: Domníváme se, že chlapci tráví více volného času sledováním akčních programů a hraním her v elektronických zařízeních než dívky.

Hypotéza č. 3: Předpokládáme, že výběr TV programu či webové stránky si respondenti častěji volí sami než na základě doporučení rodičů.

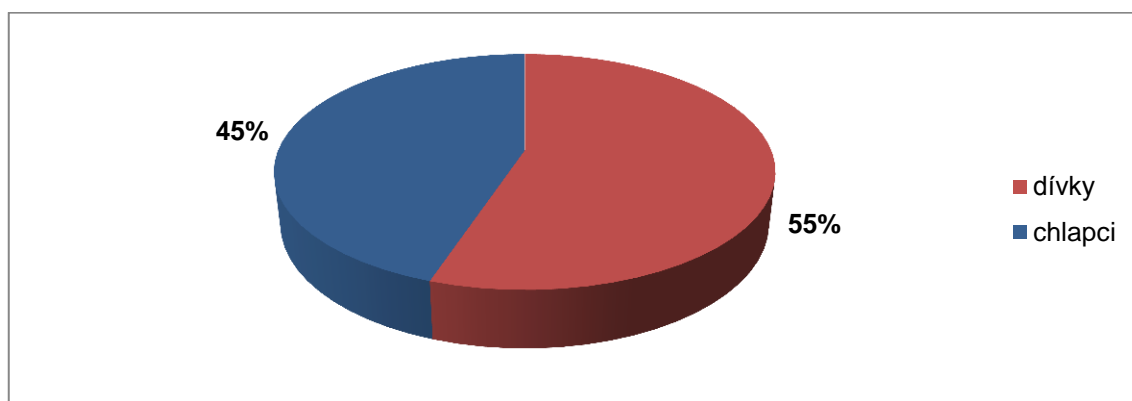
Hypotéza č. 4: Předpokládáme, že akční scény z filmů a videoher napodobují častěji chlapci než dívky.

Hypotéza č. 5: Domníváme se, že čím častěji respondenti hrají videohry a sledují akční filmy, tím se u nich více objevují agresivní prvky v chování.

5.3 Výběr a popis výzkumného vzorku

Šetření probíhalo ve dvou základních školách. V Základní škole Tupolevova v Praze 9 se do průzkumu zapojili žáci dvou 4. ročníků a tři třídy 5. ročníku. Toto školské zařízení jsme vybrali záměrně. Je pracovištěm zadavatele průzkumu, tudíž přístup k respondentům byl snadnější a spolupráce s třídními učiteli těchto ročníků i se samotnými žáky byla bezproblémová. Druhou školou, kde výzkum probíhal, byla Základní škola Litvínovská 500. Zde průzkum probíhal v jedné třídě 4. ročníku a jedné třídě 5. ročníku. Do průzkumu, který byl určen jak pro chlapce tak i dívky, bylo zařazeno celkem 140 žáků. Zúčastnilo se ho 76 dívek a 64 chlapců ve věku 10 a 11 let.

Graf 1: Poměr respondentů dle pohlaví

Zdroj⁹⁹

Kvantitativního šetření se zúčastnilo 55 % dívek a 45 % chlapců.

5.4 Charakteristika výzkumné metody

Ke sběru informací jsme použili metodu anonymního tištěného dotazníku, který byl zadavatelem vytvořen právě pro cílovou skupinu žáků 4. a 5. tříd. Dotazník je po mnoho let osvědčenou technikou, jejíž největší výhodou je, že během poměrně krátké doby můžeme sesbírat velké množství dat. Pro zjištění potřebných informací je tato metoda daleko efektivnější než metoda kvalitativní. S vyplněním dotazníku souhlasilo vedení obou základních škol a pro případ, že by rodiče respondentů chtěli do dotazníku nahlédnout, vzor jednoho dotazníku zde zůstal za tímto účelem zadavatelem ponechán.

V úvodu samotného dotazníku jsme žáka oslovili, stručně ho seznámili s tématem průzkumu a požádali ho o pravdivé zodpovězení všech otázek. Žáci byli též ujištěni o anonymitě dat a o tom, že slouží pouze k výzkumným účelům. Následovala stručná instruktaž, jak mají s dotazníkem pracovat, kolik času vyplňováním přibližně stráví a poděkování za spolupráci při průzkumu. Abychom při vyplňování předešli nejasnostem a při vyhodnocování nepřesnostem, zařadili jsme do jeho úvodu i malé vysvětlení pojmu elektronická zařízení.

Dotazník byl rozdělen do dvou částí. První okruh otázek, který byl zaměřen na volný čas dětí mladšího školního věku, poskytl údaje o tom, jakým způsobem nejčastěji děti svůj volný čas tráví, zda ho vyplňují využíváním médií a jaký typ programu či

---

⁹⁹ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

videohry si nejvíce volí. Také byl směřován na problematiku kontroly dětí rodiči při výběru programů či webových stránek. Součástí dotazníku byla identifikační otázka zjišťující pohlaví respondenta. Do prvního okruhu byly zahrnuty otázky 1 – 14, z nichž 10 bylo uzavřených a 4 polouzavřené.

Druhá část dotazníku byla zaměřena na osobnost respondenta, na jeho postoj k nevhodným pořadům či programům, které média nabízí, na jeho hodnotovou orientaci a agresivní projevy v chování. Druhý okruh obsahoval otázky 15 – 19, z toho 2 dichotomické, na které respondent odpovídal možnostmi ano, ne, 2 otázky polytomické a 1 otázku polouzavřenou.

Dotazník byl tvořen celkem 19 otázkami.

5.5 Harmonogram výzkumu

V průběhu října a listopadu 2015 jsme si stanovili dílčí cíle průzkumu i jeho hypotézy. Dotazníkové šetření jsme provedli počátkem prosince 2015. Zadavatel průzkumu byl přítomen přímo ve třídách, vysvětlil žákům způsob zadávání odpovědí a seznámil je s tématem průzkumu. Případné otázky respondentům zodpověděl v průběhu vyplňování archu. Hotové formuláře si poté odnesl a tím si zajistil 100 % návratnost. Vyplňování dotazníku trvalo respondentům přibližně 20 minut, čas byl přizpůsoben jejich tempu, a během něj panovala ve třídách přátelská atmosféra. Získali jsme celkem 136 správně vyplněných dotazníků. Přestože se respondenti mohli v průběhu vyplňování formuláře kdykoliv obrátit na zadavatele s dotazem, jak s příslušnou otázkou pracovat, 3 chlapci a 1 dívka jej vyplnili chybně.

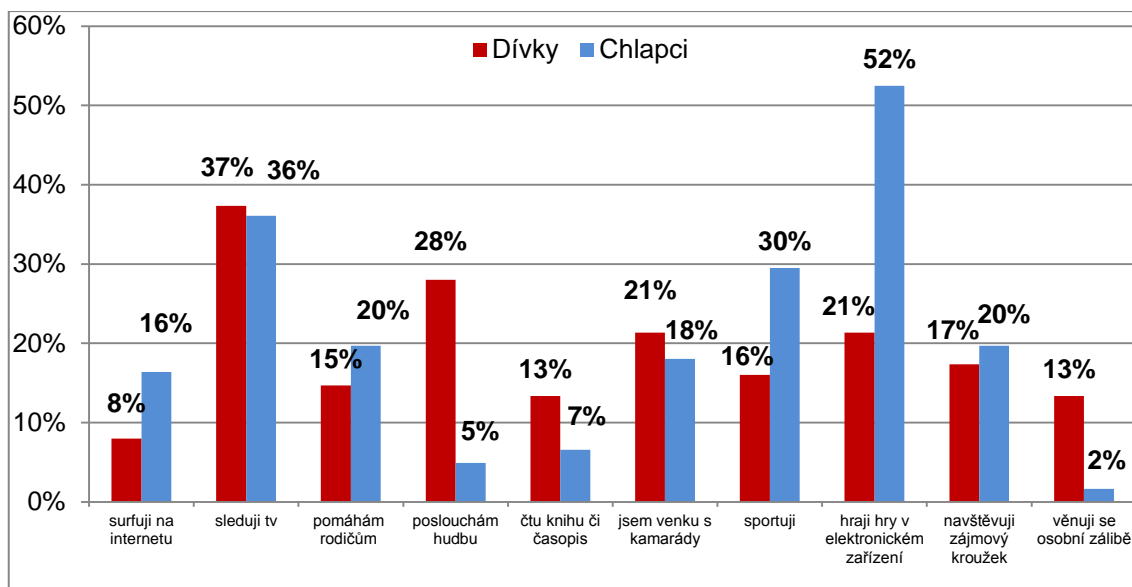
Počátkem ledna 2016 jsme získané údaje vyhodnotili a zpracovali do grafů a tabulkového zobrazení.

5.6 Vyhodnocení empirických dat

Získaná data nám umožnila zjistit informace o tom, jakým aktivitám se tato specifická skupina žáků 4. a 5. tříd ve svém volném čase nejčastěji věnuje, jestli rodiče nějakým způsobem zasahují do výběru sledovaného TV programu či webové stránky a v neposlední řadě také to, čím by svůj volný čas chtěli sami nejraději vyplnit.

Výsledné údaje nám poskytly informace také o tom, jaké mají současné děti mladšího školního věku hodnoty, postoje k médiím a především, zda se v závislosti na délce a četnosti aktivit spojených s médii častěji objevují v jejich chování nějaké agresivní prvky.

Graf 2: Nejčastěji volené volnočasové aktivity dle pohlaví

Zdroj:¹⁰⁰

Pro přehlednější zobrazení výsledků první otázky, která se tázala respondentů na nejčastější způsob trávení jejich volného času, jsme zvolili sloupcový graf. Dotázaní měli možnost označit nejvýše dvě odpovědi. Z grafu vyplývá, že chlapci se nejčastěji ve volném čase věnují hraní her v elektronickém zařízení (52 %) a děvčata nejvíce sledují televizi (37 %). Druhou nejoblíbenější volnočasovou aktivitou chlapců je sledování TV (36 %) a dívek je poslouchání hudby (28 %). Jako nejméně oblíbenou aktivitou chlapců jsou osobní záliby (2 %) a u dívek surfování na internetu (8 %). Jako osobní záliby respondenti uvedli hru s domácím mazlíčkem, se sourozencem či se stavebnicí Lego.

¹⁰⁰ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

Tabulka 2: Volba TV programu dle pohlaví

TV pořady	Dívky	Dívky v %	Chlapci	Chlapci v %
Pohádky	44	32 %	21	15 %
Dokumenty	10	7 %	11	8 %
Přírodovědné pořady	13	10 %	11	8 %
Soutěžní pořady	17	13 %	9	7 %
Sportovní programy	5	4 %	26	19 %
Seriály	40	29 %	26	19 %
Akční filmy	30	22 %	36	26 %
Horory	11	8 %	14	10 %
Reklamy	2	1 %	4	3 %
Zpravodajství	4	3 %	4	3 %
Hudební kanály	14	10 %	3	2 %
Jiný pořad	5	4 %	4	3 %
TV vůbec nesledují	1	1 %	1	1 %

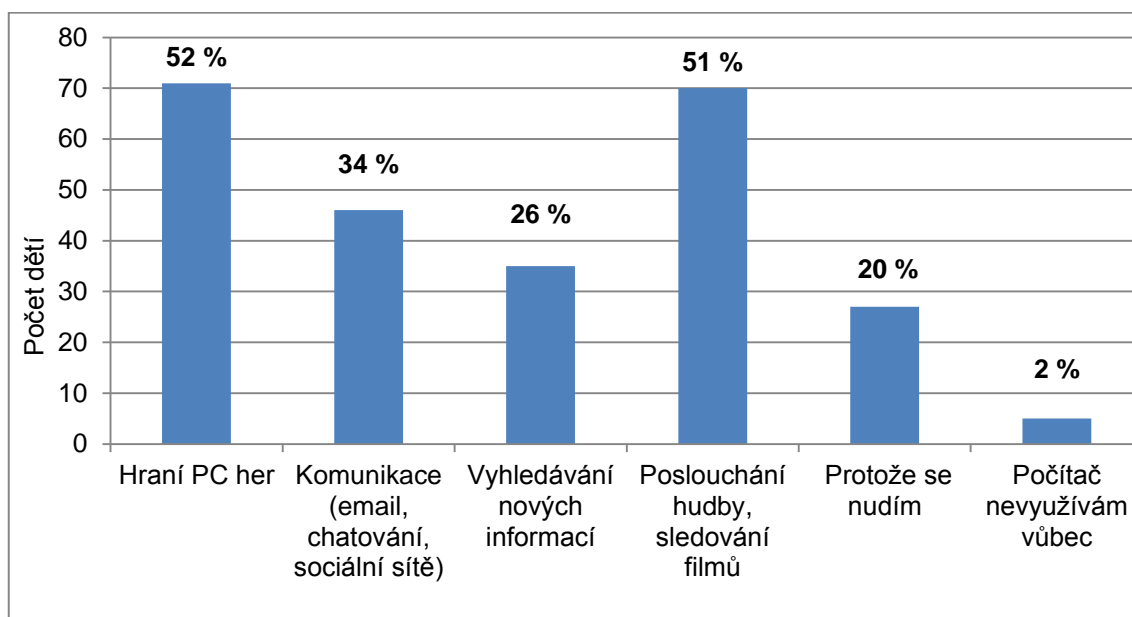
Zdroj¹⁰¹

V tabulce je uvedeno vyhodnocení otázky na druh televizního pořadu, jenž si respondenti nejčastěji volí. Z uvedené nabídky mohli vybrat nejvýše tři typy pořadů. Z celkových odpovědí jsme se dozvěděli, že v televizi dívky sledují nejčastěji pohádky (32 %) a seriály (29 %). Chlapce nejvíce zajímají akční filmy (27 %) a seriály a sportovní přenosy (oba shodně 19 %). Ani jedno pohlaví prakticky nezajímá zpravodajství (jako často sledovaný pořad ho označily pouze 4 dívky a 4 chlapci). Chlapce dále nelákají hudební kanály a dívky reklamy. S podivem jsme také zjistili, že 1 chlapec a 1 dívka nesledují TV vůbec. Někteří respondenti sledují i jiné pořady než ty uvedené v nabídce. Za jiný pořad uváděli především komedie.

---

¹⁰¹ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

Graf 3: Důvod využívání elektronických zařízení

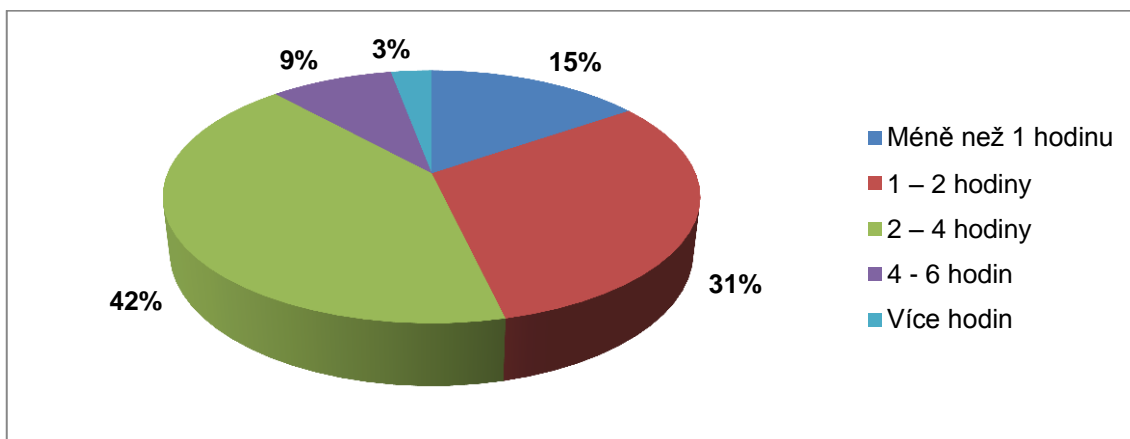

Zdroj¹⁰²

Z uvedeného grafu je zřejmé, že polovina respondentů (71) uvedla, že elektronická zařízení využívá za účelem hraní PC her a poslouchání hudby či sledování filmů. Pouze 26 % z nich využívá elektronická zařízení z důvodu vyhledávání nových informací. Z toho jsme usoudili, že polovina dotázaných používá elektronická zařízení, především pro pobavení. 20 % respondentů vybralo jako jednu ze dvou možných odpovědí i tu variantu, že nuda je tou příčinou, proč svůj volný čas tráví s počítačem či jiným elektronickým zařízením.

¹⁰² Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

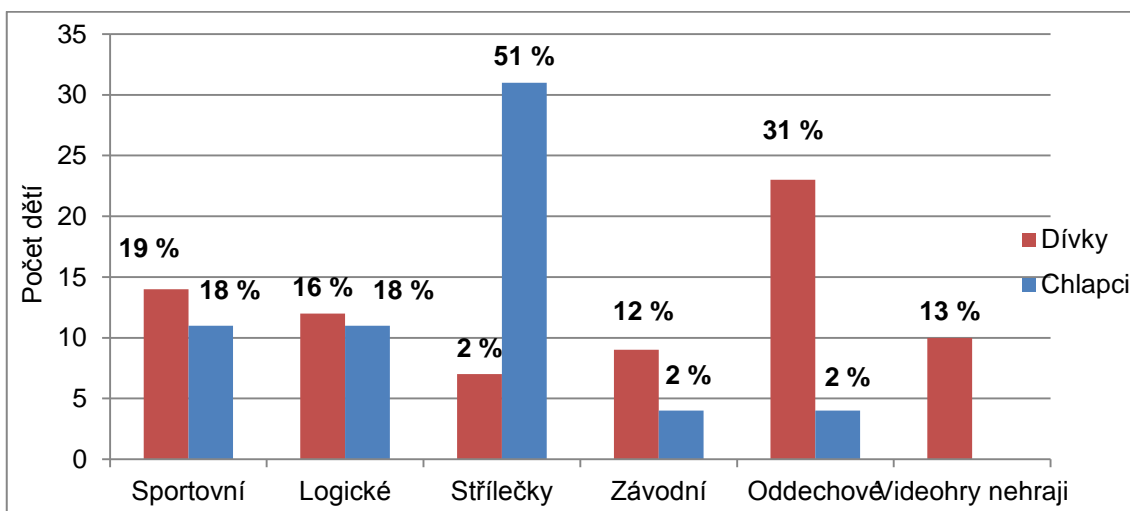
Graf 4: Průměrný čas strávený hraním videoher v mobilu či v PC nebo sledováním TV

Zdroj¹⁰³

Další otázka nám poskytla informace o tom, kolik času během dne děti stráví hraním her v elektronických zařízeních či sledováním TV. Otázka není blíže specifikována, zda se jedná o všední den či víkend. Pro tento průzkum jsme položili otázku všeobecnou. Nicméně je zjevné, že 42 % dotázaných těmito aktivitami vyplní denně 2 -4 hodiny. Dozvěděli jsme se také, že 3 % respondentů uvedenými činnostmi tráví denně více než 6 hodin.

Graf 5: Druhy volených videoher dle pohlaví

Zdroj¹⁰⁴

Z grafu, který jsme zpracovali na základě odpovědí na otázku, jež se zabývala tím, jaké hry v elektronickém zařízení si respondenti nejčastěji vybírají, je jasné, že

¹⁰³ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

¹⁰⁴ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

polovina chlapců (51 %) si vybírá v elektronickém zařízení nejčastěji hry „střílečky“. Dále jsou u chlapců oblíbené sportovní a logické hry (shodně 18 %). Děvčata si nejčastěji zahrají oddechové hry. Tuto možnost si vybralo 31 % dívek. Naopak „střílečky“ jsou u děvčat nejméně oblíbené (9 %). 10 dotázaných dívek hry v elektronickém zařízení nehraje vůbec.

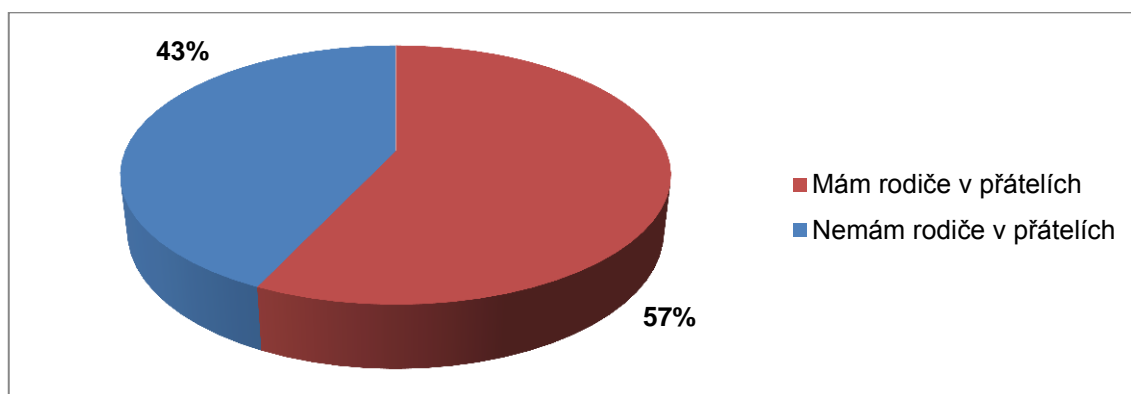
Tabulka 3: Počet uživatelů tří neznámějších sociálních sítí dle pohlaví respondentů

	Mám profil na sociální síti	Mám profil na sociální síti v %	Nemám profil na sociální síti	Nemám profil na sociální síti v %
Dívky	41	55 %	34	45 %
Chlapci	22	36 %	39	64 %
Celkem	63	46 %	73	54 %

Zdroj¹⁰⁵

Údaje v této tabulce vypovídají o tom, kolik dotázaných má svůj profil na sociální síti. Výsledky jsou velmi zajímavé proto, že dle prohlášení o právech a povinnostech uživatelů sociální sítě Facebook či Instagram se nesmí zaregistrovat jedinec mladší 13 let. Když si uvědomíme, že výzkumný vzorek se skládá ze žáků 4. a 5. tříd, kterým je 10 - 11 let, výsledky jsou alarmující. 46 % všech respondentů vlastní alespoň jeden účet na sociální síti. Ze skupiny dívek je to dokonce 55 % a 36 % ze skupiny chlapců.

Graf 6: Začlenění rodiče do svého profilu

Zdroj¹⁰⁶

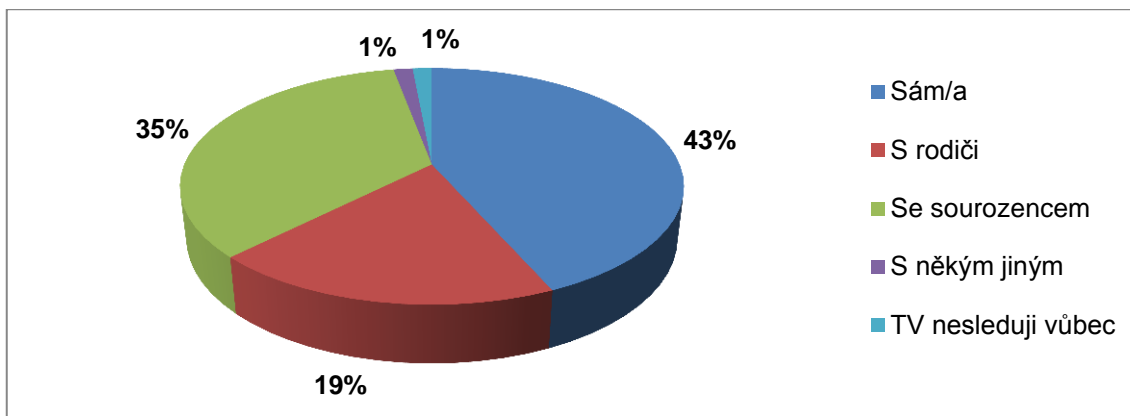
Cílem další otázky bylo dozvědět se, zda rodiče dětí, které mají svůj účet na jakékoliv sociální síti, jsou informováni o tom, jakých diskusí se zúčastňuje, s kým se „po síti“ stýká, kdo ho oslovuje anebo, jaké fotografie či videa ke svému profilu

¹⁰⁵ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

¹⁰⁶ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

umísťuje. 57 % respondentů s profilem na sociální síti má alespoň jednoho rodiče na sociální síti „v přátelích“. Rodiče 43 % dotázaných, kteří uvedli, že jsou zaregistrováni na sociální síti, nemá představu o tom, jaké aktivity jejich dítě na síti provádí.

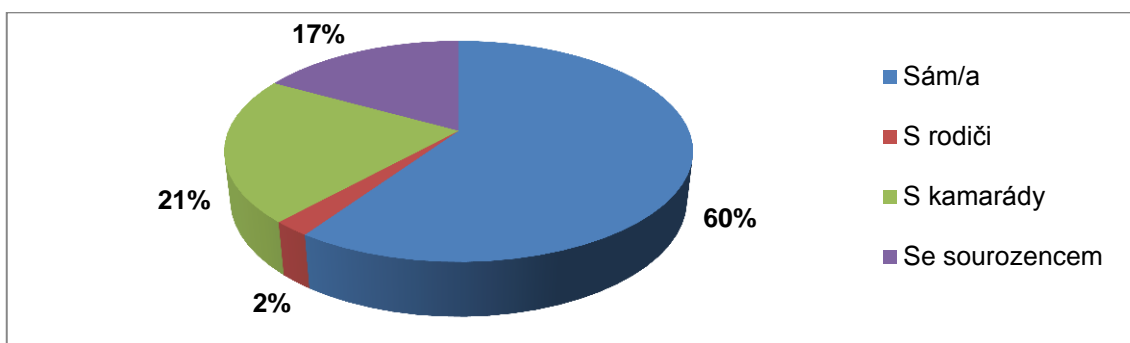
Graf 7: Účast při sledování TV

Zdroj¹⁰⁷

Další otázkou jsme získali informace o tom, zda dotázaní respondenti tráví chvíle sledováním TV sami či se sourozencem, nebo alespoň s jedním z rodičů, který by zasahoval do výběru televizních pořadů. Z uvedeného grafu vyplývá, že velká část respondentů (43 %) sleduje televizi sama bez přítomnosti rodičů a 35 % respondentů tráví čas u televize se sourozencem. Kontrolu nad tím, jaký pořad dítě sleduje, má jen 19 % rodičů.

Graf 8: Účast při hraní videoher

Zdroj¹⁰⁸

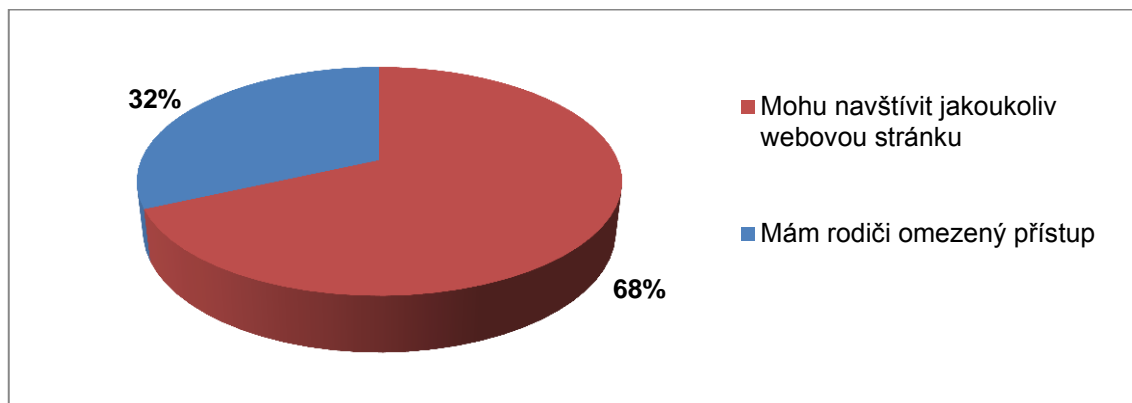
Podobné výsledky nám poskytla otázka, která směřovala k tomu, aby se respondenti vyjádřili, zda videohry v elektronických zařízeních hrají společně s rodiči

¹⁰⁷ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

¹⁰⁸ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

a ti tím kontrolují jejich volbu. Z uvedených odpovědí vyplynulo, že 60 % respondentů hraje videohry samo. S rodiči pouze 2 % (3 respondenti). 21 % dětí hraje tzv. online videohry s kamarády „po síti“, anebo společně v kolektivu.

Graf 9: Omezení internetových stránek

Zdroj¹⁰⁹

Dále nás zajímalo, kolik respondentů mladšího školního věku v našem vzorku je omezováno či kontrolováno svými rodiči při výběru internetových stránek. Z uvedených odpovědí je zjevné, že 68 % dotázaných, kteří uvedli, že navštěvují internetové stránky, může navštívit jakoukoliv webovou stránku v PC či jiném elektronickém zařízení. Pouze 32 % z nich se vyjádřilo, že mají rodiči k určitým internetovým stránkám omezený přístup. 32 respondentů označilo odpověď, že na počítači nesurfují.

Tabulka 4: Nejčastější aktivity před spaním dle pohlaví respondentů

Aktivity před spaním	Dívky	Dívky v %	Chlapci	Chlapci v %
Čtením knihy	19	25 %	15	25 %
Povídáním s rodiči	10	13 %	9	15 %
Díváním se na televizi	38	51 %	25	41 %
Surfováním na počítači	2	3 %	2	3 %
Hraním her (v PC, mobilu, tabletu...)	5	7 %	10	16 %
Jinak	1	1 %	0	0 %

Zdroj¹¹⁰

Uvedená tabulka obsahuje vyhodnocení otázky, jejímž záměrem bylo zjistit, jakou činností děti nejvíce vyplňují čas před spaním, kdy je pro zdravý spánek nesmírně důležité zklidnění celého organismu a navození příjemného pocitu a rozpoložení. Z odpovědí jsme se dozvěděli, že dívky (51 %) i chlapci (41 %) nejvíce

¹⁰⁹ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

¹¹⁰ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

preferují sledování TV. Obě pohlaví shodně (25 %) uvedla jako druhou nejčastější aktivitu čtení knihy.

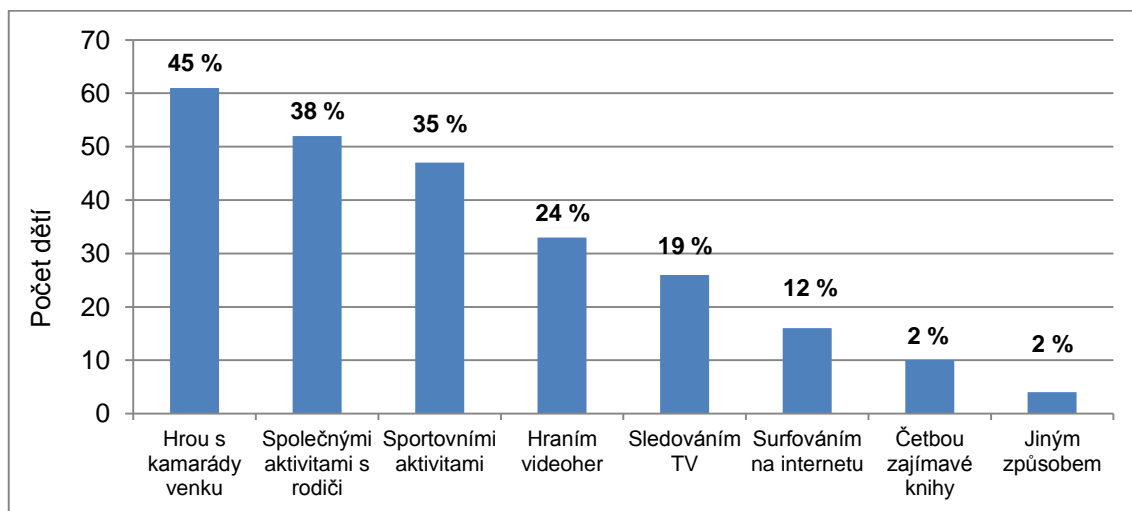
Tabulka 5: Společné aktivity s rodiči

Společné aktivity s rodiči	Počet	%
Připravujeme se do školy (domácí úkoly, procvičování učiva, apod.)	73	54 %
Díváme se na televizi	46	34 %
Sportujeme	19	14 %
Jdeme na výlet	43	32 %
Hrajeme společenské hry	42	31 %
Jinak	9	7 %
Nejčastěji trávím čas sám	13	10 %

Zdroj¹¹¹

Otázku na společné aktivity s rodiči jsme zařadili do výzkumu, abychom jsme se dozvěděli, jakým způsobem děti mladšího školního věku nejčastěji tráví společný čas s rodiči. Respondenti mohli označit dvě odpovědi. Z výsledků je zřejmé, že 54 % dotázaných se s rodiči především připravuje do školy (vypracovávají domácí úkoly apod.). Druhou nejvíce volenou společnou aktivitou je společné sledování televize (34 %). Respondenti měli možnost si zvolit i jinou společnou činnost s rodiči, která v tabulce nebyla zmíněna. Takto vybralo 9 dotázaných. Tuto odpověď dále specifikovali jako například nakupování, povídání si s rodiči, ale i hádání (křik a hádky).

Graf 10: Volnočasové aktivity dle přání respondentů

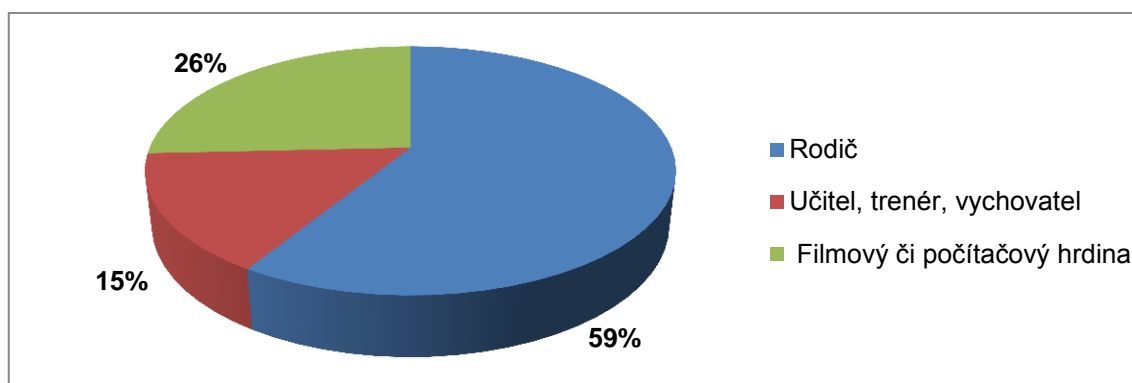
Zdroj¹¹²

¹¹¹ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

¹¹² Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

Z následujícího sloupcového grafu vyplývá, že nejvíce dětí (45 %) by si nejraději ve svém volném čase hrálo venku ve společnosti kamarádů. Za zmínku stojí, že na druhém místě dotázaní preferují společné aktivity s rodiči (38 %). Nejméně oblíbenou volnočasovou aktivitou, kterou by si respondenti zvolili dobrovolně, je četba zajímavé knihy se 7 % a 3 % respondentů odpovědělo, že by svůj volný čas chtěli trávit jiným způsobem. Svou odpověď upřesnili, že například odpočíváním či hrou se svým mazlíčkem.

Graf 11: Vzor pro respondenty

Zdroj¹¹³

Do výzkumu jsme zařadili i otázku, která nám poskytla informace o tom, jaký mají děti mladšího školního věku životní vzor. Protože se v průběhu vyplňování dotazníku často objevoval dotaz, co to životní vzor je, bylo nutné respondentům podat vysvětlení. Z grafu vyplývá, že více než většina (59 %) respondentů vzhlíží ke svým rodičům. Zanedbatelné není ale ani zjištění, že 26 % dětí obdivuje filmového či počítačového hrdinu.

Tabulka 6: Vztah respondentů k agresivním a sexuálním prvkům v médiích

	Dívky				Chlapci			
	Ano, vadí		Ne, nevadí		Ano, vadí		Ne, nevadí	
Vulgarismy (nadávky a sprostá slova)	47	63 %	28	37 %	19	31 %	42	69 %
Sexuální scény	59	79 %	16	26 %	39	64 %	22	36 %
Násilné scény	57	76 %	18	30 %	21	34 %	40	66 %

Zdroj¹¹⁴

V této tabulce je uvedeno vyhodnocení odpovědí na otázku, která se zabývala tím, jaký mají dotázaní respondenti vztah k vulgárnímu jazyku, sexuálním scénám

¹¹³ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

¹¹⁴ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

a násilným scénám při sledování televizních pořadů. Výsledky jsme rozdělili do několika skupin. Zajímalo nás, jaký bude rozdíl mezi odpověďmi dívek a chlapců. U děvčat převažoval nesouhlas s výskytem všech tří negativních prvků ve vysílání TV. Největší skupině dívek (79 %) vadí přítomnost sexuálních scén. Tyto pasáže jsou nepříjemné i chlapcům, 64 % z nich vybralo možnost, že jim vadí. Naopak více než polovina dotázaných chlapců se vyjádřila, že vulgarismy (69 %) ani násilné scény (66 %) jim v médiích nevadí.

Tabulka 7: Vnímání zákazu sledování TV či hraní her

Vnímání zákazu sledování TV či hraní her	Počet	%
Ano	55	40 %
Ne	43	32 %
Rodiče mi TV ani PC nezakazují	38	28 %

Zdroj¹¹⁵

Tabulka obsahuje údaje o tom, co respondenti odpověděli na otázku, zda zákaz sledování televizních pořadů nebo hraní videoher svými rodiči vnímají jako trest. Z výsledků vyplynulo, že u téměř 100 respondentů rodiče tento výchovný krok používají a 40 % z nich ho vnímá jako trest. U 28 % dotázaných k tomuto opatření nedochází.

Další otázka se ptala respondentů na to, co považují v životě za nejdůležitější. Dotázaní měli možnost vybrat tři odpovědi. Výsledky jsme zpracovali do tabulkového znázornění a pro přehlednost dle pohlaví i do grafu.

Tabulka 8: Výběr životních hodnot dětí mladšího školního věku dle pohlaví

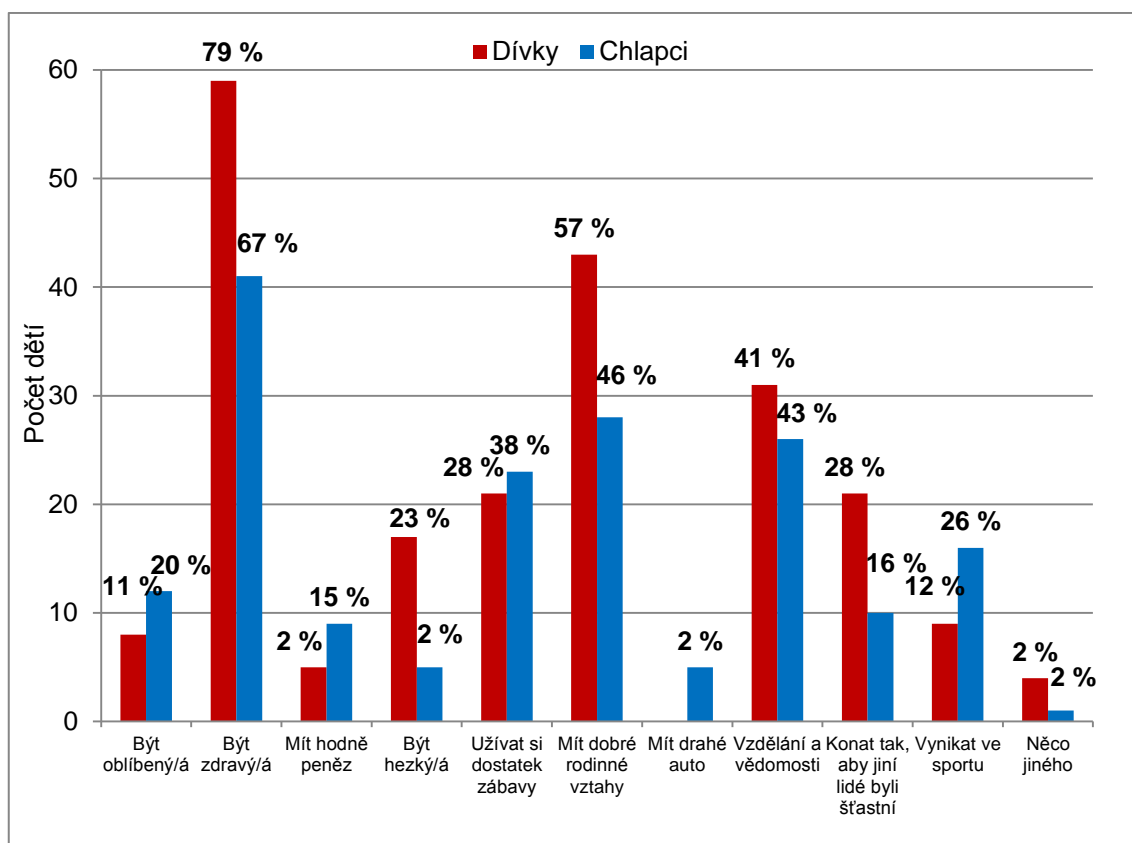
	Dívky	Dívky v %	Chlapci	Chlapci v %	Celkem	
Být oblíbený/á	8	11 %	12	20 %	20	15 %
Být zdravý/á	59	79 %	41	67 %	100	74 %
Mít hodně peněz	5	7 %	9	15 %	14	10 %
Být hezký/á	17	23 %	5	8 %	22	16 %
Užívat si dostatek zábavy	21	28 %	23	38 %	44	32 %
Mít dobré rodinné vztahy	43	57 %	28	46 %	71	52 %
Mít drahé auto	0	0 %	5	8 %	5	4 %
Vzdělání a vědomosti	31	41 %	26	43 %	57	42 %
Konat tak, aby jiní lidé byli šťastní	21	28 %	10	16 %	31	23 %
Vynikat ve sportu	9	12 %	16	26 %	25	18 %
Něco jiného	4	5 %	1	2 %	5	4 %

Zdroj¹¹⁶

¹¹⁵ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

Zajímavý je rozdíl mezi chlapci a dívkami. Z výsledků jsme se dozvěděli, že obě skupiny si shodně z 10 variant vybraly za nejdůležitější být zdravý (74 %), mít dobré rodinné vztahy (52 %) a mít vzdělání (42 %). Za zmínku ale stojí, že 38 % chlapců považuje za důležité užívat si dostatek zábavy. Naproti tomu dívky tuto možnost zvolily jen ve 28 %. Jiným zajímavým zjištěním byla zaškrtnutá varianta, která se týká krásy. Být hezkou by chtělo být 23 % děvčat, ale chlapců pouze 8 %. Pro chlapce je zase důležitější mít drahé auto (8 %), z dívek tuto možnost nezvolila ani jedna.

Graf 12: Hierarchie hodnot dotázaných dle pohlaví

Zdroj¹¹⁷

26 % chlapců by chtělo vynikat ve sportu a dívek jen 12 %. Respondenti mohli též označit možnost něco jiného, blíže uvedli, že je pro ně nepostradatelná láska, přátelství nebo cestování.

¹¹⁶ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

¹¹⁷ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

Do závěrečné části dotazníku byl zařazen soubor otázek, na které respondenti odpovídali variantami ano, ne. Vyhodnocení jednotlivých odpovědí jsme rozdělili dle pohlaví i z celkového pohledu sledovaného vzorku. Pro snadnější orientaci ve výsledných údajích jsme zvolili tabulkovou formu.

Tabulka 9: Odpovědi respondentů na otázky

	Dívky				Chlapci				Celkem			
	Ano		Ne		Ano		Ne		Ano		Ne	
Líbí se ti bojové, akční hry a filmy?	32	43 %	43	57 %	52	85 %	9	15 %	84	62 %	52	38 %
Říkáš sprostá slova?	52	69 %	23	31 %	48	79 %	13	21 %	100	74 %	36	26 %
Nudíš se často?	25	33 %	50	67 %	21	34 %	40	66 %	46	34 %	90	66 %
Trápíš někdy zvířata?	3	4 %	72	96 %	2	3 %	59	97 %	5	4 %	131	96 %
Ublížeš někdy ostatním (tělesně nebo jinak)?	21	28 %	54	72 %	22	36 %	39	64 %	43	32 %	93	68 %
Pereš se rád/a ?	12	16 %	63	84 %	20	33 %	41	67 %	32	24 %	104	76 %
Býváš často vzteklý/á ?	33	44 %	42	56 %	31	51 %	30	49 %	64	47 %	72	53 %
Omluvíš se, když provedeš něco špatného?	71	95 %	4	5 %	56	92 %	5	8 %	127	93 %	9	7 %
Věříš všemu, co vidíš a slyšíš v televizi?	8	11 %	67	89 %	6	10 %	55	90 %	14	10 %	122	90 %
Myslíš, že bys zvládl/a strávit den bez TV nebo PC či tabletu?	60	80 %	15	20 %	55	90 %	6	10 %	115	85 %	21	15 %
V tom, co dělám, mě ovlivňuje kamarád nebo parta.	19	25 %	46	61 %	15	25 %	46	75 %	34	25 %	92	68 %
Velmi mi záleží na tom, co si o mně ostatní myslí, proto se často chovám tak, abych se zalíbil/a.	40	53 %	35	47 %	38	62 %	23	38 %	78	57 %	58	43 %
Dokázal/a bys žít bez TV nebo PC, tabletu?	32	43 %	43	57 %	27	44 %	34	56 %	59	43 %	77	57 %
Napodobuješ s kamarády scény z filmu či z PC her?	34	45 %	41	55 %	32	52 %	29	48 %	66	49 %	70	51 %

Zdroj¹¹⁸

Z výsledků v tabulce jsme zjistili podstatný rozdíl v odpovědích dívek a chlapců na otázku, která se ptala na oblíbenost akčních her a filmů. Zatímco 85 % chlapců odpovědělo, že se jim tento druh her a filmů líbí, děvčata byla spíše proti. Kladně se

¹¹⁸ Autorka práce, 2016 (vlastní šetření).

vyjádřilo pouze 43 % dívek. Sprostá slova používají obě pohlaví, více chlapci (79 %), dívky 69 %.

32 % všech dotázaných si přiznalo, že ubližuje někdy ostatním. Jelikož při vyplňování dotazníku docházelo u této otázky – „Ubližuješ někdy ostatním (tělesně nebo jinak)?“ - ze strany respondentů k častým dotazům, bylo zadavatelem v průběhu vyplňování vyloženo přesnější vysvětlení. Poměrná část respondentů vznesla dotaz. Jak jinak se může ubližovat ostatním?

Zajímavé zjištění se týká otázky, která se zabývala tím, zda bývá respondent často vzteklý. Polovina chlapců odpověděla kladně a odpověď „ano“ označilo také 44 % děvčat.

K zamyšlení je i výsledek otázky, jestli se respondenti často nudí, protože především nuda a „nicnedělání“ může být tím impulsem, který vede děti k nevhodnému jednání a k rizikovým činnostem. 32 % dotázaných uvedlo, že se často ve volném čase nudí.

Jiným zajímavým zjištěním bylo, že 57 % všech dotázaných si nedokáže představit život bez televize, PC nebo tabletu. Stejně procentuální zastoupení zaznamenaly odpovědi na otázku, zda je pro respondenta důležitý názor okolí, a proto se chovají tak, aby se ostatním zalíbili. Kladně odpovědělo též 57 %.

49 % dotázaných uvedlo, že napodobuje s kamarády scény z filmů nebo z PC her, a to více chlapci (52 %). Z děvčat toto uvedlo 45 %.

5.7 Verifikace hypotéz

Hypotéza č. 1: Konstatujeme, že respondenti tráví více volného času využíváním médií než pobytem v zájmových kroužcích nebo sportováním.

První hypotéza se potvrdila. Jako nejčastěji volené volnočasové aktivity respondenti označili sledování televize nebo hraní her v elektronickém zařízení. Sportem či návštěvou zájmového kroužku tráví svůj volný čas pouze 20 % dotázaných.

Hypotéza č. 2: Domníváme se, že chlapci tráví více volného času sledováním akčních programů a hraním her v elektronických zařízeních než dívky.

Druhá hypotéza se rovněž potvrdila. 52 % chlapců ve svém volném čase hraje hry v elektronických zařízeních, 26 % sleduje akční filmy a 10 % horory. Zatímco hraní videoher si ve volném čase zvolí jen 29 % dívek, akční filmy sleduje 22 % a horory pouze 8 % z nich.

Hypotéza č. 3: Předpokládáme, že výběr TV programu či webové stránky si respondenti častěji volí sami než na základě doporučení rodičů.

Třetí hypotéza je pravdivá. Z výsledných údajů v dotazníku se potvrdilo, že v průměru 78 % respondentů sleduje televizi samo nebo se sourozencem a typ videoher si také volí sami a že 68 % dětí surfuje na internetu bez dohledu rodičů.

Hypotéza č. 4: Předpokládáme, že akční scény z filmů a videoher napodobují častěji chlapci než dívky.

Čtvrtá hypotéza je platná. Chlapci opravdu častěji napodobují scény z filmů a videoher než dívky. Kladnou odpověď zvolilo 52 % chlapců, 45 % dívek.

Hypotéza č. 5: Domníváme se, že čím častěji respondenti hrají videohry a sledují akční filmy, tím se u nich více objevují agresivní prvky v chování.

Pátá hypotéza se potvrdila. Chlapci více hrají videohry (především střílečky) a častěji sledují akční pořady než dívky. Agresivní prvky v chování chlapců se v odpovědích objevily ve větší míře než u dívek. Ty sice také poměrně často sledují televizi, ale v ní volí především seriály a pohádky. Z videoher vybírají spíše ty oddechové. Celkově se ve výsledcích děvčat agresivní prvky v chování projeví méně.

5.8 Shrnutí

V rámci našeho šetření jsme si stanovili dva okruhy otázek, jež nám poskytly údaje, které byly zapotřebí k vyhodnocení našich cílů a hypotéz. První okruh zkoumal, jakým aktivitám se děti mladšího školního věku (konkrétně žáci 4. a 5. ročníků) věnují ve volném čase, kolik času tráví v přítomnosti médií, zda mají jejich rodiče kontrolu nad tím, jaké televizní pořady sledují a jaké internetové stránky v PC prohlížejí a v neposlední řadě nás velmi zajímalo, co by děti ve svém volném čase chtěly dělat nejraději. Druhý okruh otázek byl zaměřen spíše na osobnost respondentů, na jejich hodnoty, postoje. Za nejzajímavější jsme považovali poslední soubor otázek v dotazníku, v němž se respondenti mimo jiného zamýšleli nad svým chováním.

Z výsledků šetření jsme se dozvěděli, že děti mladšího školního věku tráví volný čas nejčastěji sledováním televize, hraním her v elektronických zařízeních, ale i sportováním. K nejméně oblíbeným činnostem patří věnování se osobní zálibě, a to především péči o domácího mazlíčka, a četbě knihy či časopisu.

Z odpovědí respondentů jsme zjistili, že v televizi sledují nejvíce akční filmy, seriály, ale také pohádky (především děvčata). V elektronických zařízeních si volí nejčastěji hry – střílečky.

Na základě odpovědí respondentů se potvrdilo, že převážná většina rodičů dětí mladšího školního věku nedostatečně kontroluje volný čas svých dětí, který tráví v přítomnosti médií. Nadpoloviční část respondentů uvedla, že televizi sleduje nejvíce sama nebo se sourozencem a počítačové hry také hrají nejvíce sami. S tímto faktem souvisí i skutečnost, že podobně velká skupina dotázaných může navštívit jakoukoliv internetovou stránku, čili nemá rodiči omezený přístup.

Zjistili jsme, že intenzivnější působení médií může přispívat ke zvýšenému výskytu agresivního či nevhodného chování dětí mladšího školního věku. U dětí, které tráví více volného času aktivitami spojenými s elektronickými médii a vybírají si spíše akční počítačové hry či televizní pořady, se více v jejich chování objevují patologické prvky, mezi nimiž je agresivita nebo jakékoliv úmyslné ubližování druhým nebo okolí (vandalismus).

ZÁVĚR

Předkládaná bakalářská práce se zabývá tématem negativního vlivu médií na chování dětí mladšího školního věku.

Ten, kdo má možnost ovládat média, má v rukou možnost ovládat masy lidí, tedy i dětí. Média a novináři plní specifickou funkci, bez nich by nebyla demokracie funkční a žádná společnost by nemohla fungovat jako moderní společnost.

Pravidla, která musí média dodržovat, lze shrnout do následujících tří bodů:

- a) je třeba pomoci masmédií sdělovat pravdu o realitě,
- b) rozeznat vliv masmédií na naše vědomí,
- c) naučit se chránit před negativním vlivem a zneužíváním médií a naopak umět využívat jejich značné možnosti pro šíření dobra.

O vlivu a účincích médií se velmi často hovoří v negativních souvislostech ve spojitosti se zobrazováním násilí a potenciálním vlivem na růst agresivity dětí a mladistvých (vliv násilných obsahů na zvýšenou agresivitu dětí a dospívajících).¹¹⁹

Ne zbytečně se říká, že média se stala čtvrtou velmocí (vedle zákonodárné, exekutivní a soudní velmoci). Někteří tuto moc zveličují a jsou ochotni věřit, že média jsou nejdůležitější, jiní autoři jsou v tomto směru střízlivější.

Skutečné nástroje moci médií jsou v rukou těch, kdo řídí masmédia a novináře, částečně je svazují, protože skutečnou mocí disponují majitelé masmédií subjekty, které je podporují, či kryjí.

Je všeobecně známo, že média ovlivňují jedince pozitivním i negativním způsobem. Vzhledem k tomu, že děti mladšího školního věku využívají média spíše k vyplnění volného času nějakou nenáročnou videohrou, jejíž zaměření je především akční (honičky, střílečky), nebo v televizi a počítačích sledováním detektivek, kriminálek a hudebních videoklipů, posloucháním písniček tvořených nevhodnými vulgárními texty, než aby tato elektronická média využívaly k vyhledávání nových informací k obohacení svých vědomostí, média ovlivňují chování dětí mladšího školního věku spíše negativně. Tento vliv se projevuje zvýšeným agresivním chováním, vzteklými reakcemi, zvýšenou potřebou se vzájemně fyzicky napadat, vulgární mluvou, upřednostňováním vlastních potřeb, netolerancí k druhým a falešným vystupováním před ostatními jen proto, abych se zalíbil. Viz tabulka č. 9

---

¹¹⁹ Nečas, V. a T. Trampota. *Vývoj zkoumání účinků médií*. Socioweb [online]. 2008, č. 3. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [cit. 2015-12-21]. ISSN 1214-1720. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=302&lst=107>

Přesto ale z vyplněných dotazníků vyplynulo, že nejraději by děti chtěly trávit volný čas hrou s kamarády venku a společnými aktivitami s rodiči. V tento okamžik se musíme zamyslet nad tím, z jakého důvodu tomu tak není. V dalším empirickém šetření by bylo vhodné zaměřit se například na to, zda jsou rodiče v této uspěchané době tak pracovně vytíženi, že na společné výlety, návštěvu divadla nebo obyčejnou procházku nenachází čas ani energii, pokusit se zjistit, co je příčinou toho, že děti mladšího školního věku tráví tak málo času společnými aktivitami se svými rodiči. Musíme si uvědomit, že právě takto společně strávené chvíle v kruhu rodiny jsou pro dítě nesmírně důležitým přínosem v utváření postojů, názorů a formování jeho celkové osobnosti.

Navrhujeme seznámit rodiče v rámci třídních schůzek se závěry tohoto anonymního šetření, s možnými dopady nevhodně zvolených volnočasových aktivit a negativního působení médií, která nejsou pod kontrolou dospělých, na psychický rozvoj jejich dětí.

Současně by bylo velice přínosné zařadit do vzdělávacího procesu žáků 1. stupně, a to nejen v rámci vyučovacích hodin informatiky ve vyšších ročnících, více informací o masových médiích a jejich působení na dětskou psychiku. Tato témata mohou obohatit například předměty, jako jsou prvouka, český jazyk (slohová část), nebo přírodopis, nebo mohou být i součástí tzv. třídnických hodin, během nichž učitel otevře téma volný čas a jeho trávení správně volenými aktivitami.

Jsme přesvědčeni, že výsledky průzkumu poskytly velmi přínosné informace, které mohou případně sloužit jako podklad pro rozsáhlejší výzkum v uvedené problematice, jež se zabývá negativním působení médií na chování dětí mladšího školního věku. Tímto výzkumem jsme si ověřili, že působení masových médií můžeme považovat za rizikový faktor vzniku patologického chování dětí mladšího školního věku.

Provedené šetření chápeme jako pilotní. Empirický výzkum vykonaný s větší skupinou respondentů by mohl přinést objektivnější a jednoznačnější výsledky.

Nejdůležitějším přínosem této bakalářské práce bylo zjištění negativního vlivu médií na chování dětí mladšího školního věku. Toto zjištění bylo podloženo výzkumem, který byl proveden v empirické části této práce. Stanovený cíl byl tímto zjištěním splněn.

Dalším přínosem této bakalářské práce bylo objasnění některých souvislostí, které se týkají médií a jejich vlivu na chování dětí mladšího školního věku. Téma práce je velmi aktuální, protože se jedná o problematiku zdravého vývoje naší nejmladší generace.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- ČECHOVÁ, V. a kolektiv. *Psychologie a pedagogika II pro střední zdravotní školy*. 1. vydání. Praha: Informatorium, 2004. ISBN 80-7333-028-8.
- GILES, D. *Psychologie médií*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing. s.r.o., 2012. ISBN 978-80-247-3921-2.
- GÖDTEL, R. *Sexualita a násilí*. 1. vydání. Praha: Český spisovatel, 1994. ISBN 80-202-0512-8.
- HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-888-0.
- JIRÁK, J. *Vliv masmédií. Česká logopedie 1996. Kultura mluveného projevu*. Praha: Makropulos, 1997, s. 20–25. ISBN 80-86003-15-9.
- KRAUS, B. a kol. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 978-80-2461578-3.
- KRAUS, J. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-2461578-3.
- KUTÁLKOVÁ, D. *Dětská řeč a civilizace. Česká logopedie 2003*. 1. vydání. Praha: Galén, 2004, s. 13 – 26. ISBN 80-7262-293-5.
- LOKAJ, Z. *Média a realita*. Liberec: Technická univerzita, 2008. ISBN 978-80-7372-290-6.
- MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované vydání. Praha: 2015. ISBN 978-80-247-5309-6.
- MATOUŠEK, O. a A. KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence. Možné příčiny, současná struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 1. vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-226-2.
- MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-714-0.
- MUSIL, J. *Elektronické média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. ISBN 80-7220-157-3.
- MUSIL, M. *Masmédia a publicita*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2005. 80-245-0872-9.

- POSPÍŠIL, J. a L. S. ZÁVODNÁ. *Mediální výchova*. 1. vydání. Kralice na Hané: Computer Media, 2009. ISBN 978-80-7402-022-3.
- POSTLER, M. *Média v reklamě*. Praha: Oeconomia. 2003. ISBN 80-245-0629-7.
- ŘÍČAN, P. *Cesta životem. Vývojová psychologie*. 3., přepracované vydání. Praha: Portál, 2014. Říčan, P. *Psychologie*. 4. vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0532-6. ISBN 978-262-0772-6.
- ŘÍČAN, P. *Psychologie*. 4. vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0532-6.
- SCHELLMANN, B. a kolektiv: *Média. Základní pojmy – návrhy - výroba*. Praha: Europa – Sobotáles cz., 2004. ISBN 80-86706-06-0.
- SUCHÝ, A. *Mediální zlo – mýty a realita*. 1. vydání. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.
- ŠIMÍČKOVÁ – ČÍŽKOVÁ, J. a kol. *Přehled vývojové psychologie*. 2. nezměněné vydání. Olomouc: UP, 2005. ISBN 80-244-0629-2.
- ŠULOVÁ, L. a kol. *Význam domácí přípravy pro začínajícího školáka*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-542-9.
- TRPIŠOVSKÁ, D. a M. VACÍNOVÁ. *Ontogenetická psychologie*. 1. vydání. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2006. ISBN 80-7044-792-3.
- VACULÍK, M. *Ve světě počítačových her*. *Psychologie dnes*. Praha: Portál, 2002, roč. 6 /2002, č. 8, s. 16. ISSN 1211-5886.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 80-7178-308-0.
- VERICK, M. A. *Mediální monopol*. 1. vydání. Praha: EarthSave CZ s.r.o. 2009. ISBN 978-80-86916-09-5.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

- CASIMIR, T. *Musikkommunikation und ihre Wirkungen*. Eine systematische Kritik. 1. vydání. Wiesbaden: Deutscher Universitätsverlag, 1991. ISBN 978-3-8244-4063-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

Agrese a šikana u dětí: Mohou za to média, rodičovská výchova, nebo geny? [online 2002-02-01]. © Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011–2016 [cit. 2015 – 11 - 16]. Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/agrese-a-sikana-u-deti-mohou-za-to-media-rodicovska-vychova-nebo-geny-69.html>

BOCAN, M. a kol. *Hodnotové orientace dětí ve věku 6 -15 let.* [online]. [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: WWW.: <http://userfiles.nidm.cz/file/KPZ/KA1-vyzkumy/hodnotove-orientace-deti-ve-veku-6-15-let.pdf>

Česká televize: *Děti tráví čas mezi televizí, počítačem a mobilem.* [online 2011-05-20]. © Česká televize 1996 – 2016 [cit. 2015 – 11 - 21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1264619-deti-travi-cas-mezi-televizi-pocitacem-a-mobilem>

Děti a media: *Ochrana dětí zákonem.* [online]. [cit. 2015-12-21]. Dostupné z: <http://www.detiamedia.cz/col/6 /ochrana-deti-zakonem.htm>

DOUBRAVA L. *Mediální výchova, nové téma ve výuce.* [online 2006]. © 2010 - 2013 Učitelství noviny, ČTK [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z:WWW.:<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=48&PHPSESSID=0f25f5ca140cecb2f5e2a53fa17d088d>

DUSPIVA, Z. *Vliv elektronických médií na děti a mládež ČR v roce 2003.* [online 2003-08-19]. [cit. 2016-01-21]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/15104.html#sthash.eKjG4e2f.pdf>

FIFKOVÁ, H. *Děti, sex a vliv médií.* [online 2005-03-31]. © 1999–2016 [cit. 2015 – 11 - 21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/deti-sex-a-vliv-medii-0lh-domaci.aspx?c=A050330_224026_nazory_itu

KOPECKÝ, K. *Komentář: Hysterie kolem závislosti malých dětí na IPADech je zbytečná a nepodložená.* [online, 2013-05-16]. (c) Centrum PRVoK PdF, Univerzita Palackého v Olomouci 2008 - 2015 [cit. 2015 – 11 - 16]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodice-ucitele-zaci/682-hysteriekolemzavislosti>

LABUSOVÁ, E. *Co vidíme v médiích, je obrazem nás samých.* [online]. © 2006-2016 [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: http://www.evalabusova.cz/rozhovory/j_urbanem

Mediální výchova v rodině. [online]. © KONEP 2010 - 2016 [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: http://www.mediasetbox.cz/data/_text/000003/medialni-vychova-v-rodine.pdf

MŠMT: *Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení.* [online]. [cit. 2016-01-21]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/7347_1_1/

MŠMT: *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. [online, 2002]. [cit. 2015-11-16].
Dostupné z: www.msmt.cz/file/7327_1_1/download/

NEČAS, V. a T. TRAMPOTA. *Vývoj zkoumání účinků médií*. Socioweb [online]. 2008, č. 3. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [cit. 2015-12-21]. ISSN 1214-1720.
Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=302&lst=107>

NOVOTNÁ, M. *Sledování televize narušuje koncentraci dětí*. [online 2004-05-13]. © 2003–2016 [cit. 2016 – 01 - 21]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/31875-sledovani-televize-narusuje-koncentraci-deti.html>

PROKŮPEK, V. *Vliv médií na vývoj dětí*. [online]. [cit. 2016-01-21]. Dostupné z: <http://vaclavprokpek.eblog.cz/vliv-medii-na-vyvoj-deti>

VAŠKŮ, V. *Jak spolupracovat s médii*. [online]. © 2000-2007 [cit. 2015 – 12 - 21].
Dostupné z: [www.: http://press-servis.ecn.cz/manual/](http://www.press-servis.ecn.cz/manual/)

VONDRÁČKOVÁ HOLCNEROVÁ, P., VACEK J., KOŠATECKÁ, Z. a kol. *Závislostní chování na internetu a jeho léčba*. [online]. [cit. 2016-01-11]. Dostupné z: http://www.cspsychiatr.cz/dwnld/CSP_2009_6_281_289.pdf

DOSTAL, L. *Dítě a televize*. [online 2003-09-29]. (C) 1999-2016 Rodina Online [cit. 2015-11-21]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek3397.htm>

YOUNG, K. S.: *Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder*. *Cyberpsychology & Behavior*, 1, 1998, pp. 237-244. [online]. © 2009-2016 [cit. 2016 – 01 - 11]. Dostupné z: <https://www.netaddictionrecovery.com/internet-addiction/125-internet-addiction-the-emergence-of-a-new-clinical-disorder.html>

Zákon č. 231/2001 Sb. ze dne 17. května 2001 o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 87, s. 5038 – 5064. ISSN 1211-1244. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=231/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 40/1995 Sb. ze dne 9. února 1995 o regulaci reklamy a o změně zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 8, s. 467 – 469. ISSN 1211-1244. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Poměr respondentů dle pohlaví	43
Graf 2: Nejčastěji volené volnočasové aktivity dle pohlaví	45
Graf 3: Důvod využívání elektronických zařízení	47
Graf 4: Průměrný čas strávený hraním videoher v mobilu či v PC nebo sledováním TV	48
Graf 5: Druhy volených videoher dle pohlaví	48
Graf 6: Začlenění rodiče do svého profilu	49
Graf 7: Účast při sledování TV	50
Graf 8: Účast při hraní videoher.....	50
Graf 9: Omezení internetových stránek	51
Graf 10: Volnočasové aktivity dle přání respondentů.....	52
Graf 11: Vzor pro respondenty	53
Graf 12: Hierarchie hodnot dotázaných dle pohlaví	55

Seznam tabulek

Tabulka 1: Funkce médií	24
Tabulka 2: Volba TV programu dle pohlaví.....	46
Tabulka 3: Počet uživatelů tří nejznámějších sociálních sítí dle pohlaví respondentů ..	49
Tabulka 4: Nejčastější aktivity před spaním dle pohlaví respondentů	51
Tabulka 5: Společné aktivity s rodiči.....	52
Tabulka 6: Vztah respondentů k agresivním a sexuálním prvkům v médiích	53
Tabulka 7: Vnímání zákazu sledování TV či hraní her	54
Tabulka 8: Výběr životních hodnot dětí mladšího školního věku dle pohlaví.....	54
Tabulka 9: Odpovědi respondentů na otázky.....	56

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník.....	I
---------------------------	---

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

Dobrý den, děti.

Jmenuji se Lenka Michnová a jsem studentkou speciální pedagogiky na Univerzitě Jana Amose Komenského. Chtěla bych Vás požádat, zda byste mohli pravdivě vyplnit tento dotazník, který se týká toho, jakým způsobem trávíte volný čas a také, zda na Vás media (TV - televize, PC- počítač, internet, noviny, apod.) mají nějaký vliv. Dotazník je anonymní (nevyplňujete vaše jméno) a slouží k vypracování mé školní práce. S údaji budu pracovat pouze já. Při vyplňování postupujte podle instrukce, která je u každé otázky uvedena. Svou odpověď označte. Vyplnění dotazníku Vám bude trvat asi 20 minut. Vysvětlivka: v některých otázkách se objevuje slovní spojení **elektronické zařízení**, tím myslím počítač, PSP, tablet, mobil, herní konzole – playstation, nintendo, Xbox)

Děkuji za Vaši ochotu a čas.

Okruh A

1. Jsem:

- a) Chlapec
- b) Dívka

2. Ve svém volném čase nejčastěji (vyber nejvíce 2 možnosti):

- a) Surfuji na internetu
- b) Sleduji TV
- c) Pomáhám rodičům
- d) Poslouchám hudbu
- e) Čtu knihu či časopis
- f) Jsem venku s kamarády
- g) Sportuji
- h) Hraji hry v elektronickém zařízení (PC, mobil, playstation, tablet, nintendo, PSP a další)
- i) Navštěvuji zájmový kroužek (jaký).....
- j) Věnuji se osobní zálibě (jaké).....

3. V televizi sleduji nejčastěji (vyber nejvíce 3 možnosti) :

- a) Pohádky
- b) Dokumentární pořady
- c) Přírodovědné pořady
- d) Soutěžní pořady
- e) Sportovní programy
- f) Seriály
- g) Akční filmy
- h) Horory
- i) Reklamy
- j) Zpravodajství
- k) Hudební kanály
- l) Jiný pořad (jaký) .....
- m) Televizi nesleduji

4. Elektronická zařízení nejčastěji využívám (vyber nejvýše 2 možnosti)

- a) K hraní PC her
- b) Ke komunikaci (email, chatování, sociální sítě)
- c) K vyhledávání nových informací
- d) K poslouchání hudby a sledování filmů
- e) Protože se nudím
- f) Počítač nevyžívám vůbec

5. Hrami (v elektronickém zařízení) nebo sledováním TV strávím denně přibližně:

- a) Méně než 1 hodinu
- b) 1 – 2 hodiny
- c) 2 – 4 hodiny
- d) 4 - 6 hodin
- e) Více hodin

6. Jaké hry v elektronickém zařízení (PC, mobil, tablet, playstation ...) nejčastěji hraješ?

- a) Sportovní
- b) Logické
- c) Střílečky
- d) Závodní
- e) Oddechové
- f) Videohry nehraji

7. Mám svůj profil na:

- a) Facebooku
- b) Instagramu
- c) Twitteru
- d) Nemám profil na žádné sociální síti

8. Mezi svými „přáteli“ na sociální síti mám alespoň jednoho z rodičů:

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nemám profil na žádné sociální síti

9. Televizi sleduji především:

- a) Sám/a
- b) S rodiči
- c) Se sourozencem
- d) S někým jiným
- e) Televizi nesleduji

10. Hry v elektronickém zařízení hraji nejčastěji:

- a) Sám/a
- b) S rodiči
- c) S kamarády
- d) Se sourozencem

11. Při surfování na internetu:

- a) Mohu navštívit jakoukoliv webovou stránku
- b) Mám rodiči omezený přístup (nemohu navštívit jakoukoliv webovou stránku)
- c) Na počítači nesurfuji

12. Večer čas před spaním nejčastěji trávím:

- a) Čtením knihy
- b) Povídáním s rodiči
- c) Díváním na televizi
- d) Surfováním na počítači
- e) Hraním her (v PC, mobilu, tabletu...)
- f) Jinak (jak) .....

13. Jak nejčastěji trávíš čas s rodiči? (vyber nejvýše 2 možnosti)

- a) Připravujeme se do školy (domácí úkoly, procvičování učiva, apod.)
- b) Díváme se na televizi
- c) Sportujeme
- d) Jdeme na výlet
- e) Hrajeme společenské hry
- f) Jinak (jak) .....
- g) Nejčastěji trávím čas sám

14. Volný čas bych chtěl/a nejraději trávit (vyber nejvýše 2 možnosti):

- a) Sledováním TV
- b) Surfováním na internetu
- c) Společnými aktivitami s rodiči
- d) Hraním her (v PC, mobilu, tabletu, playstationu ...)
- e) Hrou s kamarády venku
- f) Četbou zajímavé knihy
- g) Sportovními aktivitami
- h) Jiným způsobem (jakým) .....

Okruh B

15. Mým vzorem by mohl být?

- a) Rodič
- b) Učitel, trenér, vychovatel
- c) Filmový či počítačový hrdina

16. Vadí Ti při sledování filmu

Vulgarismy (nadávky a sprostá slova)	ano - ne
Sexuální scény	ano - ne
Násilné scény	ano - ne

17. Zákaz sledování TV či hraní her v PC (tablet, mobilu ...) rodiči vnímám jako trest:

- a) Ano
- b) Ne
- c) Rodiče mi TV ani PC (mobil, tablet...) nezakazují

18. Za nejdůležitější pro mě považuji (vyber nejvýše 3 možnosti)

- a) Být oblíbený/á
- b) Být zdravý/á
- c) Mít hodně peněz
- d) Být hezký/á
- e) Užívat si dostatek zábavy
- f) Mít dobré rodinné vztahy
- g) Mít drahé auto
- h) Vzdělání a vědomosti
- i) Konat tak, aby jiní lidé byli šťastní
- j) Vynikat ve sportu
- k) Něco jiného (co) .....

19. Odpověz, prosím, na otázky:

a) Líbí se ti bojové, akční hry a filmy?	ano – ne
b) Říkáš sprostá slova?	ano – ne
c) Nudíš se často?	ano – ne
d) Trápíš někdy zvířata?	ano – ne
e) Ublížeš někdy ostatním (tělesně nebo jinak)?	ano – ne
f) Pereš se rád/a ?	ano – ne
g) Býváš často vzteklý/á ?	ano – ne
h) Omluvíš se, když provedeš něco špatného?	ano – ne
i) Věříš všemu, co vidíš a slyšíš v televizi?	ano – ne
j) Myslíš, že bys zvládl/a strávit den bez TV nebo PC či tabletu?	ano – ne
k) V tom, co dělám, mě ovlivňuje kamarád nebo parta.	ano – ne
l) Velmi mi záleží na tom, co si o mně ostatní myslí, proto se často chovám tak, abych se zalíbil/a.	ano – ne
m) Dokázal/a bys žít bez TV nebo PC, tabletu?	ano – ne
n) Napodobuješ s kamarády scény z filmu či z PC her?	ano – ne

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lenka Michnová

Obor: Speciální pedagogika – vychovatelství

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Negativní vliv médií jako rizikový faktor vzniku patologického chování dětí mladšího školního věku

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 53

Celkový počet stran příloh: 5

Počet titulů českých použitých zdrojů: 26

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 21

Vedoucí práce: PhDr. Alice Bosáková